

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Zdeněk Rohovský

**Právní úprava veřejné obchodní společnosti
ve 2. polovině 19. století a v 1. polovině 20. století
s ohledem na Obchodní dům Breda & Weinstein v Opavě**

Diplomová práce

Olomouc 2014

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Právní úprava veřejné obchodní společnosti ve 2. polovině 19. století a v 1. polovině 20. století s ohledem na Obchodní dům Breda & Weinstein v Opavě vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 2. března 2014

Zdeněk Rohovský

.....

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval své vedoucí diplomové práce paní Mgr. Janě Janišové, Ph.D. za odborné vedení, profesionální a příjemný přístup, za neocenitelnou spolupráci a ochotu pomoci při řešení veškerých nesrovnalostí.

Obsah

Úvod	5
1 Právní úprava obchodního práva.....	8
2 Obchodní rejstřík.....	11
3 O veřejné obchodní společnosti	14
3.1 Obecně o založení a vzniku	14
3.2 Veřejná obchodní společnost a její obchodní firma.....	18
3.3 Práva a povinnosti společníků	21
3.4 Práva a povinnosti veřejné obchodní společnosti vůči třetím osobám	26
3.5 O zrušení společnosti a o vystoupení společníků ze společnosti.....	29
3.6 O likvidaci společnosti.....	33
4 Obchodní dům Breda & Weinstein v Opavě.....	36
4.1 Ze života Maxe Bredy a Davida Weinsteina	36
4.2 Vznik a vývoj veřejné obchodní společnosti Breda & Weinstein	40
4.3 Přestavba Obchodního domu Breda & Weinstein	44
4.4 Krátce ze života stavitele Leopolda Bauera.....	46
Závěr.....	48
Zdroje	49
Shrnutí	56
Klíčová slova	57
Abstract.....	58
Keywords.....	59

Úvod

Veřejná obchodní společnost, jakožto korporace dle českého práva založená pouze za účelem podnikání, je nejstarší formou obchodní společnosti, jejíž historie sahá až do 12. století, kdy na území dnešní Itálie vznikají první typy této společnosti z důvodu obchodování na moři. Již ve svých počátcích dějin se jednalo o společnost nejméně dvou osoby, z čehož následně vyplývá osobní povaha veřejné obchodní společnosti, a dále nebyla stanovena povinná vkladová účast společníků, což jsou dva rysy, jež přetrvávají v právní úpravě až do nynějška. Po dobu vývoje však docházelo k určitým modifikacím a pokusům o vytvoření ucelené právní úpravy zabývající se touto tematikou. Historicky prvním uceleným a velmi zdařilým dílem regulujícím veřejnou obchodní společnost byl Všeobecný obchodní zákoník, jenž nabyl účinnosti ke dni 1. července roku 1863. Tento obchodní kodex byl recipován i do nového právního řádu Československé republiky, a z důvodu německé okupace nedošlo do roku 1945 k výrazným změnám či k případné rekodifikaci. Všeobecný obchodní zákoník upravoval také otázku obchodního rejstříku, jenž byl zaveden jako určitá novinka v oblasti obchodního práva, a byl pojat jako veřejný seznam, do něhož se zapisovaly právně relevantní skutečnosti týkající se oblasti obchodních společností, živnosti a podobně.¹

Tato diplomová práce se zaměřuje na institut veřejné obchodní společnosti, konkrétně na právní úpravu v období 2. poloviny 19. století a 1. poloviny 20. století na území dnešní České republiky, a dále na právní úpravu Československé republiky v tomto období. Stěžejním právním předpisem, s nímž celá diplomová práce seznamuje, je Všeobecný obchodní zákoník (zejména ustanovení článků 85 až 149), jenž zůstává i v současnosti významným inspiračním zdrojem, když byl například zohledněn i v rámci rekodifikace soukromého práva (a to zejména obchodního) v České republice.² Pro pochopení celého výkladu je reflektována právní úprava veřejné obchodní společnosti do právní praxe, a to zejména tak, že uvádí jako příklad společnost Obchodní dům Breda & Weinstein v Opavě. V práci uváděné znění právních ustanovení jsou znázorněny (realizace právních norem v praxi) na výše zmíněném obchodním domě, počínaje založením

---

¹ STAUB, Hermann. PISKO, Oskar. *Kommentar zum Allgemeinen Deutschen Handelsgesetzbuch. Band 1*. 1. vydání. Wien: Manzsche k. u. k. Hof-Verlags- und Universitäts-Buchhandlung, 1908 XI, s. 314; VOJÁČEK, Ladislav. Prvek modernizace v počátku přípravy prvorepublikového obchodního zákoníku. In BUBELOVÁ, Kamila (ed.). *150 let Všeobecného obchodního zákoníku*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci – Právnická fakulta, 2012, s. 31 – 43

² Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) ze dne 25. května 2011.

veřejné obchodní společnosti, rejstříkovým řízením, změnou účastníků, zřízení organizačních složek této společnosti a zánikem společnosti dohodou společníků.

Práce je členěna do čtyř kapitol, kdy první tři jsou ryze právní, zabývají se výkladem ustanovení Všeobecného obchodního zákoníku, a čtvrtá kapitola znázorňuje výsledky bádání v archívu s ohledem na Obchodní dům Breda & Weinstein v Opavě. Prvá a druhá kapitola seznamuje stručně s problematikou právní úpravy obchodního práva a obchodního rejstříku v 2. polovině 19. století a v 1. polovině 20. století, třetí kapitola se zaměřuje na právní úpravu veřejné obchodní společnosti ve výše uvedeném období. V této kapitole je již podrobně rozebírán institut této společnosti, její vznik a zánik, práva a povinnosti společnosti i společníků a taktéž samotné rejstříkové řízení. Celý výklad je poté obohacen četnou judikaturou Nejvyššího soudu Československé republiky. Čtvrtá kapitola je tak zvaným promítnutím teorie do praxe, to jest aplikace právních norem v reálném světě, což je znázorněno na Obchodním domě Breda & Weinstein v Opavě, kdy jsou teoretické poznatky z předchozích kapitol předvedeny na skutečném případě.

Diplomová práce je po metodologické stránce zpracována výraznou měrou historicko-právní metodou. Rozebrány jsou právní předpisy z 19. století a 1. poloviny 20. století. Zpracování se neubírá k pouhému dogmatickému a rigidnímu výkladu zákonů a ostatních právních předpisů, snahou je přinést i odlišné názory předních znalců tehdejšího obchodního práva. Jejich odlišná stanoviska autor následně komparuje, a doplňuje bohatou judikaturou. Částečně je využita i metoda právní komparace, kdy pro terminologicky upřesněný výklad Všeobecného obchodního zákoníku práce srovnává pojmosloví tehdejší se současným, aby poskytla snazší pochopení probíraného tématu. Poslední kapitola vychází z badatelské činnosti autora práce, tj. z původního archívního výzkumu, který byl realizován v Zemském archívu v Opavě a v Podnikovém archívu Breda & Weinstein, který je uložen u majitele nemovitosti bývalého obchodního domu.

Česky psaná literatura týkající se tohoto tématu je poměrně početná z období rané historie Československé republiky, kdy je nutné zmínit významné autory – prof. Františka Roučka, prof. Karla Hermann-Otavského, prof. Rudolfa Dominika a doc. Karla Kizlinka. Zdařilé dvousvazkové dílo prof. Roučka pojednává o Všeobecném obchodním zákoníku a souvisejících obchodněprávních předpisech doplněných o stanoviska zahraničních autorů, a toto dílo je stěžejní teoretickou publikací pro bližší pochopení vymezené problematiky. Práce však ve velké míře reflektuje odborná zahraniční díla německých představitelů teorie obchodního práva. Nejhodnotnější tvorbou je zejména Kommentar zum Handels-Gesetzbuch vypracovaný autory Hermannem Staubem a Oskarem Pisko. Dvousvazkové pojednání z roku

1908 přináší první ucelený výklad obchodního práva a je neocenitelnou pomůckou pro hlubší pochopení tématu. Autor diplomové práce vychází především z originálních znění právních předpisů, jež jsou dostupné v online sbírce Právního informačního systému Spolkového kancléřství Rakouska ve spolupráci s Rakouskou Národní knihovnou, kdy tento systém obsahuje sbírku předpisů od roku 1740. Práce se tím pokouší přinést ve výkladu nový nadhled spočívající v autentickém překladu právních předpisů z německého jazyka a to ve snaze přiblížit zákonné znění současné odborné veřejnosti. Na základě recepce obchodněprávní úpravy do československého právního řádu sleduje práce i vývoj a výklad poskytovaný judikaturou Nejvyššího soudu Československé republiky, jež je dohledatelná v právním systému Beck-Online. Pro praktické znázornění aplikace zpracovává výklad dokumenty uložené v Zemském archívu Opavě a to převážně ve fondu Krajského soudu Opava, a dále také materiály soukromého podnikového archívu Breda & Weinstein v Opavě, který je uložen u vlastníka nemovitosti Breda & Weinstein. Zde uložené archiválie nejsou doposud zpracovány, a proto bádání mající za cíl předložení systematicky uspořádaného výkladu vyžaduje jak znalosti právní, tak i znalosti historické s ohledem na specifické postavení města Opavy a celého Slezska v rámci našich dějin.

Přínosem této práce by mělo být nejen seznámení se zvolenou problematikou, ale taktéž provedený výzkum, který přispívá ke zpracování daných fondů v Zemském archívu v Opavě.

1 Právní úprava obchodního práva

Obchodní právo³ je soukromoprávním odvětvím právního řádu, které lze definovat jako soubor právních norem upravující subjekty obchodněprávních vztahů a tyto obchodněprávní vztahy vznikající mezi nimi.⁴ Evoluce tohoto právního odvětví, úprava a následná kodifikace na našem území byly ovlivněny rakouským a potažmo německým právem.⁵ Po vytvoření jednotného kodexu občanského práva v roce 1811 se jevílo jako nutné, aby byl vypracován i obchodní zákoník, když Nejvyšším vládním listem ze dne 18. února 1809 byla tímto úkolem pověřena dvorská komise právního odboru. Pokusy o unifikaci z let 1842 až 1855 však nebyly úspěšné.⁶ Teprve 17. dubna 1856 se na návrh Bavorska německý spolkový sjezd usnesl na zřízení komise zástupců německých spolkových států, která byla pověřena vypracováním osnovy všeobecného obchodního zákoníku. Komise se scházela ve městě Norimberku od 15. ledna 1857, předsednictvím byl pověřen – Dr. Raule, což byl syn českých rodičů. Návrh zákoníku byl přijat usnesením spolkového sjezdu v květnu 1861 a pro císařství Rakouské vyhlášen v říšském zákoníku dne 17. prosince 1862 uvozovacím zákonem č. 1. ř. z., z roku 1863. Účinnost Všeobecného zákoníku obchodního byla stanovena k 1. červenci 1863.⁷ Vyhlášeny byly však jen první čtyři knihy zákoníku, pátá kniha týkající se mořského práva přijata nebyla. Tato právní úprava obsahovala soubor právních norem upravujících právo kupecké a právo obchodní. Právo kupecké zahrnuje zejména právní úpravu firem, obchodních knih, prokury a ustanovení o kupcích⁸. Právo obchodové lze definovat jako soubor právních norem upravující jednotlivé typy obchodů (závazků).⁹ Od práva obchodního musí být odlišeno právo obchodnické, které původně bylo řazeno mezi

³ Obchodní právo dle Všeobecného zákoníku obchodního je definováno jako právo obchodníků, kupců a právo obchodů, u kterých nezáleží, kým jsou činěny. (EIFLER, Ladislav. K pojmu kupec ve Všeobecném rakouském obchodním zákoníku. In BUBELOVÁ, Kamila (ed.). *150 let Všeobecného obchodního zákoníku*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci – Právnická fakulta, 2012, s. 117.)

⁴ LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 2., přepracované a doplněné vydání. Ostrava: KeyPublishing, 2011. s. 11. ISBN 978-80-7418-114-6.

⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) ze dne 25. května 2011.

⁶ VLČEK, Eduard. Úvodní slovo. In BUBELOVÁ, Kamila (ed.). *150 let Všeobecného obchodního zákoníku*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci – Právnická fakulta, 2012, s. 5.

⁷ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva. Obecná část, Soutěžní právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 26 – 27. ISBN 978-80-7179-583-4.

⁸ Z hlediska současné právní terminologie se jedná o podnikatele, který v sobě zahrnuje jak podnikatele fyzickou osobu, tak i jednotlivé obchodní společnosti. (HENDRYCH, Dušan a kol. *Právnický slovník*. 3., podstatně rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1459 s. Dostupné na <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?type=html&documentId=nnptembqhfpy6a&tocid=nnptembqhfpy6a&conversationId=846599>>)

⁹ Aktuální publikace k tématu: BUBELOVÁ, Kamila (ed.). *150 let Všeobecného obchodního zákoníku*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci – Právnická fakulta, 2012. 174 s. ISBN: 978-80-244-3421-6

právo obchodní, ale s vývojem se začalo aplikovat i na nekupce a neobchody, příkladem je právo směnečné, právo šekové, právo ochranných známek, právo pojišťovací a podobně. Rozdílně než v současném systému obchodního práva se zákoník obchodní aplikoval po vyčerpání obchodních zvyklostí mezi stranami, shodně byla upravena subsidiarita občanského zákoníku, kdy obchodněprávní normy měly speciálního postavení.¹⁰

Všeobecný obchodní zákoník se skládá z uvozovacího zákona, který obsahuje 60 paragrafů vysvětlujících příčiny zavedení prvních čtyř knih obchodního zákoníku, organizaci obchodních soudů a stanovení účinnosti. Jednotlivé knihy obsahují celkem 431 článků a po řadě upravují obecnou část obchodního práva, obchodní společnosti, tiché společenství a obchodně závazkové právní vztahy. Vedle Všeobecného obchodního zákoníku řadíme mezi prameny tehdejšího obchodního práva dále dvě skupiny právních předpisů, a to měnicí obchodní zákoník či doplňující. Zejména je důležité zmínit zákon ze dne 6. března 1906 o společnostech s ručením obmezeným, z podzákoných předpisů především ministerské nařízení č. 27/1863 ř. z., o založení a vedení obchodního rejstříku.¹¹

Do právního řádu Československé republiky se úprava obchodního práva dostala na základě zákona č. 11/1918 Sb. z. A n., jenž byl vyhlášen 28. října 1918. Tento zákon uvádí, že v důsledku vzniku nového státu a předcházení zmatku při zachování nerušeného přechodu k novému státnímu životu je nutné dle článku 2 veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení ponechat prozatím v platnosti. Tímto postupem došlo k tzv. recepci právních předpisů do nového právního řádu a od 28. října 1918 již označujeme obchodní zákoník jako tzv. Československý všeobecný zákoník obchodní.¹² Určitým problémem po následné recepci byl dualismus obchodního práva na našem území, jelikož pro území Slovenska byl od 1. ledna 1876 účinný slovenský (uherský) zákoník obchodní. Tento zákoník byl vypracován po vzoru německo-rakouského obchodního zákoníku prof. Apathym, a taktéž se v roce 1928 stal součástí československého právního řádu.¹³ S obtížemi vyplývajícími z právního dualismu úpravy obchodního práva se objevuje potřeba vypracování nového obchodního zákona, který by byl jednotný pro celou republiku. Ve třicátých letech 20. století byl tento proces zahájen, avšak skončil pouze návrhem v roce 1937 jako tzv. Osnova obchodního zákona, kdy především z politických důvodů nebyl nikdy

---

¹⁰ EIFLER, Ladislav. K pojmu kupec ve Všeobecném rakouském obchodním zákoníku. In BUBELOVÁ, Kamila (ed.). *150 let Všeobecného obchodního zákoníku*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci – Právnická fakulta, 2012, s. 117.

¹¹ ROUČEK, František. *Československé právo obchodní. Sv. 1. (Část obecná)*. Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1938. s. 34 a 44.

¹² Zajímavostí je, že například na území Hlučínska platil až do 1. května 1920 německý obchodní zákoník z roku 1897. (LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva...*, s. 11.)

¹³ ROUČEK, František. *Československé právo obchodní. Sv. 1...*, s. 49.

schválen. Recipovaná právní úprava zůstala zachována až do 31. prosince 1950, kdy byla zrušena zákonem č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, jenž sjednotil celou oblast soukromého práva a ryze právním předpisem obchodního práva byl pouze zákon č. 243/1949 Sb., akciový zákon, jehož praktické využití bylo takřka nulové.¹⁴

---

¹⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) ze dne 25. května 2011.

2 Obchodní rejstřík

Právní úprava obchodního registru¹⁵ je v rámci Všeobecného zákoníku obchodního v knize první o obecných ustanoveních a v titulu druhém o obchodním registru. Na základě znění článku 12 je každý obchodní soud příslušný pro vedení obchodního rejstříku, do něhož se zapisují zákonem stanovené skutečnosti. Obchodní rejstřík je rejstříkem veřejným a každému je umožněno do něj nahlížet, pokud prokáže právní zájem, a to v úředních hodinách obchodního soudu. Každému je taktéž dovoleno z důvodu právního zájmu, pakliže podá žádost, provádět z rejstříku opisy, které jsou hrazeny. Tímto článkem došlo k zavedení obchodního rejstříku, jakožto veřejného seznamu se zákonem stanoveným obsahem. Tento rejstřík je veden samostatnými a nezávislými soudy a jeho další právní úprava je normována v nařízení č. 27 z roku 1863 ministerstva spravedlnosti po shodě s ministerstvem obchodu a s ministerstvem financí, o provádění Všeobecného obchodního zákoníku v souvislosti se zavedením obchodního rejstříku. Dle ustanovení § 2 tohoto nařízení je rejstřík rozdělen na dvě oddělení – první pro podnikatele fyzické osoby, jejichž údaje se zapisují do formuláře A, a druhé oddělení pro podnikatele odlišné od fyzických osob, konkrétně obchodní společnosti, jejichž údaje a další skutečnosti se zanáší do formuláře B. Na místě je zmínit také formu a obsah podání, které se následně do rejstříku vpisují. Jednání před obchodním soudem v souvislosti s tímto rejstříkem je upraveno v § 18 a následujícím, kdy jsou připuštěny dvě formy jednání. Slovy zákona lze konstatovat, že podnikatel má povinnost, aby opověděl obchodní soud. Forma opovědi¹⁶ je dvojí, kdy první formou je ústní podání, které je nutné zaprotokolovat a potvrdit podpisem. Vzniklý protokol se poté zanesse do rejstříku. Druhou formou je písemné podání, které musí být úředně ověřeno, aby se předcházelo pochybnostem, kdo takovéto jednání učinil. Co se obsahu týče,

---

¹⁵ Z hlediska současné právní terminologie se jedná o obchodní rejstřík, a dále v textu užíváno současného termínu. (HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník...*, pojem obchodní rejstřík)

¹⁶ Opověď je podáním ze strany společnosti, případně společníků, k místně příslušnému obchodnímu soudu, na jejímž základě se do příslušného registru zanášejí zákonem stanovené skutečnosti. Dle článku 87 se opověď činí buď to osobně oproti podpisu popřípadě jiným zákonem stanoveným způsobem, čímž jsou myšleny zejména písemné formy opatřené ověřenými podpisy zasílané skrze poskytovatele poštovních služeb. Povinnost opovědi stíhá společníky nebo společnost obecně. Jestliže zákon stanoví povinnost přímo společnosti, činí takto společnost skrze společníky oprávněné jednat jménem společnosti. Do registru se zanáší celé znění opovědi. (STAUB, Hermann. PISKO, Oskar. *Kommentar zum Allgemeinen Deutschen Handelsgesetzbuch. Band 1.* 1. vydání. Wien: Manzschke k. u. k. Hof-Verlags- und Universitäts-Buchhandlung, 1908 XI, s. 318; ROUČEK, František. *Československé právo obchodní. Sv. 1...*, s. 115 – 118; BASCH, Jaromír, ed. a ŠVEHLA, Antonín, ed. *Všeobecný zákoník obchodní platný v Čechách, na Moravě a ve Slezsku a Československý zákon směnečný se zákony doplňujícími.* 3. vydání. Praha: Spolek československých právníků Všehrd, 1933. s. 18 – 21)

podání musí zahrnovat zákonem stanovené náležitosti dle druhu daného podání. Příkladně lze nastínit náležitosti podání týkající se zápisu veřejné obchodní společnosti do rejstříku, kdy je dle článku 86 Všeobecného zákoníku obchodního nutné uvést jména společníků, firmu a sídlo společnosti, zahájení činnosti společnosti a případný způsob jednání společnosti. Nařízení dále specifikuje, které soudy jsou příslušné vést rejstřík. Jedná se o okresní a krajské soudy a spory vznikající v této souvislosti rozhodují tříčlenné senáty. Soudy vyšší instance, zejména rozhodující o opravných prostředcích, jsou soudy vrchní. Činnost soudu a jejich postavení je omezeno zákonem, jelikož nemají všeobecnou a neomezenou pravomoc v obchodních věcech. Obecně se jejich činnost rozpadá do dvou rovin, a to na činnost prováděnou na základě dispoziční zásady, tj. na návrh oprávněných osob, a na činnost ex officio neboli z úřední povinnosti.¹⁷

Obsah obchodního rejstříku či jednoduše řečeno, co se do rejstříku zapisuje, upravuje nařízení č. 27 z roku 1863. V souladu s dělením rejstříku je obsah odlišný pro podnikatele fyzické osoby a podnikatele obchodní společnosti. Obsah rejstříku pro obchodní společnost je vymezen v § 8, kdy se do formuláře B zapisují veškerá učiněná podání počínaje vznikem a konče zánikem společnosti. První kolonka je vyhrazena pro číslo podání, například o zanesení firmy obchodní společnosti, a další údaje související, zejména čísla ostatních podání. Do druhé kolonky se uvádí datum učiněného podání a ve třetí kolonce je plný název obchodní firmy. Čtvrtá kolonka obsahuje sídlo společnosti. V páté kolonce se vyplňují jména osob prokuristy či likvidátora a šestá kolonka je pro uvedení veškerých právních vztahů a postavení společnosti, které dle zákona s tímto podáním souvisí, což jsou zejména informace o společnosti při jednání – o způsobu či případném omezení oprávnění, o společnicích a podobně. Poslední sedmá a osmá kolonka je příslušná pro registrační akty a poznámky.¹⁸

Zápis do obchodního rejstříku provádí obchodní soud v souladu s článkem 13, a pokud není stanoveno jinak, publikuje se tento zápis listinně a veřejně dle obsahu zápisu bez zbytečného odkladu. Pojem publikace je nutné odlišovat od pojmu publicity. Publicita se rozpadá do dvou oblastí – formální a materiální. Formální publicita spočívá ve veřejnosti rejstříku, v přístupu každého do něj, tak jak je upraveno v článku 13. Materiální publicitu lze vystihnout dle znění článku 25, a spočívá v možnosti dovolání

---

¹⁷ Nařízení č. 27 z roku 1863 ministerstva spravedlnosti po shodě s ministerstvem obchodu a s ministerstvem financí, o provádění Všeobecného obchodního zákoníku v souvislosti se zavedením obchodního rejstříku.

¹⁸ Tamtéž.

se platnosti údajů v tomto rejstříku. Zjednodušeně se jedná o to, že údaje zapsané v obchodním rejstříku je nutné ve vztahu k třetí osobě považovat za skutečné a platné. Publikací je myšleno naopak zveřejnění určité skutečnosti, a to se děje v takovém rozsahu, který odpovídá příslušnému podání. Například u zápisu o vzniku nové veřejné obchodní společnosti se veřejně publikuje firma obchodní společnosti, obor, sídlo, informace o společnících a datum zápisu do rejstříku. Podle článku 14 má každý obchodní soud každoročně, a to v měsíci prosinci, určit pro svůj okrsek, jak bude publikace v daném místě prováděna. Toto usnesení vydá obchodní soud v takových veřejných listech, myšleno v periodickém tisku, kde bude i po zbytek roku¹⁹ publikovat informace o provedených zápisech.²⁰

Na základě nařízení č. 89 z roku 1906 ministerstva spravedlnosti ve shodě s ministerstvem obchodu, o změnách struktury a vedení obchodního rejstříku, dochází k novelizaci právní úpravy. Zejména se jedná o rozdělení rejstříku na tři oddělení, kdy první oddělení označované písmenem A je příslušné pro kupce jednotlivce – fyzické osoby, veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti. Druhé oddělení označované písmenem B je příslušné ve věcech akciových společností a komanditních společností vedených na akcie. Třetí a poslední oddělení označované písmenem C je příslušné ve věcech nově právně zakotvené²¹ společnosti s ručením omezeným.²²

---

¹⁹ Zákon upravuje i situaci, kdy by periodicky tisk přestal vycházet, v tomto případě dle článku 14 nově obchodní soud usnesením určí, jak a kde se bude publikovat, a v těchto listech to oznámí.

²⁰ STAUB, Hermann. PISKO, Oskar. *Kommentar zum Allgemeinen Deutschen Handelsgesetzbuch...*, s. 68-70.

²¹ K zavedení společnosti s ručením omezeným došlo na základě říšského zákona č. 58 z roku 1906, o společnosti s ručením omezeným. Tento zákon nabyl účinnosti 15. března 1906.

²² Nařízení č. 89 z roku 1906 ministerstva spravedlnosti ve shodě s ministerstvem obchodu, o změnách struktury a vedení obchodního rejstříku.

3 O veřejné obchodní společnosti

3.1 Obecně o založení a vzniku

Právní úprava veřejné obchodní společnosti v rámci Všeobecného obchodního zákoníku je začleněna do knihy druhé o obchodních společnostech, titulu prvního o veřejné obchodní společnosti a obecná část v oddíle prvním o zřízení společnosti.²³

Článek 85. tohoto říšského zákona definuje veřejnou obchodní společnost jako společnost dvou a více osob, které pod společnou firmou provozují obchodní živnost²⁴, a majetková účast těchto společníků v rámci společnosti není nijak omezena. Tentýž článek dále rozvádí, že pro založení společnosti a posouzení platnosti společenské smlouvy²⁵, jako titulu pro založení společnosti, není rozhodné, zda byla sepsána v písemné formě či dále splnila ostatní formální požadavky. Z dikce článku 85 je možné částečně definovat základní charakteristické rysy veřejné obchodní společnosti, a to zejména minimální počet společníků, ale povaha společnosti jakožto právnické osoby, jak by se mohlo na první pohled zdát, je sporná.²⁶ S ohledem na rozsudek Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 3 Cdo 162/93 ze dne 29. června 1993 nastává výkladový problém i kolize samotného pojetí této společnosti. Dle uvedeného rozhodnutí nelze veřejnou obchodní společnost dle Všeobecného zákoníku obchodního považovat za právnickou osobu,

---

²³ Blíže k tématu: KOCH, Christian Friedrich. *Allgemeines deutsches Handelsgesetzbuch herausgegeben mit Kommentar in Anmerkungen*. 1. vydání. Berlin: Guttentag, 1863. s. 180 a následující; GAREIS, Carl. FUCHSBERG, Otto. *Das allgemeine Deutsche Handelsgesetzbuch, nebst den sich daran anschließenden Reichsgesetzen (Markenschutzgesetz, Aktiennovelle vom 18. Juli 1884 Gesetze über die Nationalität der Kauffahrteischiffe und ihre Befugniß zur Führung der Bundesflagge, Seemannsordnungu.a.)*. 1. vydání. Berlin: Guttentag, 1891. s. 201 a následující; STAUB, Hermann. PISKO, Oskar. *Kommentar zum Allgemeinen Deutschen Handelsgesetzbuch...*, s. 282 a následující; DOMINIK, Rudolf. KIZLINK, Karel, ed. *Obecný zákoník obchodní platný v historických zemích Československé republiky se zákony úvodními, zejména zákonem ze dne 17. prosince 1862 č. 1 ř. z. ex 1863: Předpisy o obchodním rejstříku, o akciových společnostech a o železniční dopravě*. Praha: Vladimír Orel, 1927. s. 119 a následující; HERMANN-OTAVSKÝ, Karel, ed. *Všeobecný zákoník obchodní a pozdější normy obchodního práva v zemích historických. Díl I. Komentované zákony Československé republiky; sv. XX*. Praha: Československý Kompas, 1929. s. 125 a následující; BASCH, Jaromír, ed. ŠVEHLA, Antonín, ed. *Všeobecný zákoník...*, s. 42 a následující; ROUČEK, František. *Československé právo obchodní. Sv. 2. (A), (Právo kupecké a obchodové)*. Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1939. s. 500 a následující.

²⁴ Z hlediska současné právní terminologie se jedná o podnikatelskou činnost, a dále v textu užíváno současného termínu. (HENDRYCH, Dušan a kol. *Právnický slovník...*, pojem podnikatelská činnost)

²⁵ Společenská smlouva není pouze titulem pro založení veřejné obchodní společnosti. Její materiální platnost se posuzuje dle ustanovení práva občanského s důrazem na konsenzus společníků. Ve smyslu Všeobecného zákoníku obchodního se za společenskou smlouvu nepovažuje pouze holá úmluva o založení společnosti, ale veškeré ostatní dohody společníků upravující práva a povinnosti. (STAUB, Hermann. PISKO, Oskar. *Kommentar zum Allgemeinen Deutschen Handelsgesetzbuch...*, s. 313)

²⁶ Dr. Karel Hermann-Otavský považuje veřejnou obchodní společnost za právnickou osobu. Viz jeho dílo *Všeobecný zákoník obchodní...*, s. 153 – 2. odstavec.

nýbrž se jedná o specifické sdružení osob, které pro dosažení společného účelu provozují činnost pod společným názvem (firmou).²⁷ Nelze jednoznačně shrnout, že veřejná obchodní společnost dle tohoto zákona je právnickou osobou, avšak jako specifická jednotka nabývá právní subjektivity se zápisem do obchodního rejstříku, případně zahájením podnikatelské činnosti, a je nutné ji odlišovat od sdružení podle občanského práva, kdy tzv. *societas*²⁸ nemá právní subjektivitu a je pouze závazkovým právním vztahem mezi osobami, které společně usilují o dosažení jednotného cíle, avšak svými jmény a nikoliv jménem sdružení.²⁹

Logickým výkladem lze dále dovodit, že veškeré právní jednání činí společnost a to svým jménem, z čehož vyplývá, že se takovéto jednání odvíjí od společné vůle všech společníků a následně je takto zavazuje všechny. Rozebírané ustanovení zakotvuje neomezenou majetkovou účast společníků, jež v obecné rovině znamená nemožnost účastnit se jako společník v další veřejné obchodní společnosti, případně v jiné formě obchodních společností s neomezenou majetkovou účastí. Z pohledu společníků je nutné zmínit ustanovení článku 7, jenž upravuje postavení žen – manželek v oblasti obchodního práva. Tento článek nám zakotvuje povinnost souhlasu manžela, případně přivolení soudu, pokud chce žena – manželka být společníci veřejné obchodní společnosti. Otázkou je dále účast právnické osoby v této formě obchodní společnosti. I když se říšský zákon výslovně nezmiňuje o takovéto možnosti, dovozuje se, že účast právnické osoby jako společníka je možná. K pojmu obchodní živnosti je nezbytné upozornit taktéž na předmět³⁰ této živnosti, kdy je předmět závislý od společníků, čímž je myšlen předmět podnikatelské činnosti těchto osob.

Následující článek 86 upravuje oznamovací povinnost veřejné obchodní společnosti, když stanovuje společníkům povinnost společnost zapsat do rejstříku u příslušného obchodního soudu do dle místa sídla společnosti. Takovýto zápis se provádí v podobě opovědi, kdy je nutné splnit zákonem stanovené náležitosti takovéhoto podání, mezi něž se řadí jméno a příjmení, stav a bydliště každého společníka, dále pak firma a sídlo

---

²⁷ rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 29. června 1993, sp. zn. 3 Cdo 162/93

²⁸ Právní úprava v rámci Obecného zákoníku občanského O smlouvě o společenství statků. (§ 1175-1216) a O společenství vlastnictví a jiných věcných práv (§ 825-858).

²⁹ Více informací o sdružení osob bez právní subjektivity: HOCHMANN, Václav. *Právní problematika sdružení bez právní subjektivity* [online]. 2006 [cit. 2013-11-10]. Rigorózní práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Dostupné na <http://is.muni.cz/th/206098/pravf_r/>.

³⁰ Z hlediska současné právní terminologie se jedná předmět podnikatelské činnosti, a dále v textu užíváno současného termínu. (HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník...*, pojem předmět podnikatelské činnosti)

zapisované společnosti, okamžik zahájení činnosti společnosti³¹, a v neposlední řadě taktéž způsob zastupování nově vznikající společnosti, pokud je tak mezi společníky ujednáno. Ze znění tohoto článku nelze dospět k závěru, že společnost vzniká pouze zápisem do příslušného rejstříku. Oporou takového tvrzení je zejména i rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky publikované pod sp. zn. Rv I 1802/24 ze 13. ledna 1925, když stanoví, že právní účinnost veřejné obchodní společnosti vůči třetím osobám počíná okamžikem, kdy společnost začala vyvíjet podnikatelskou činnost, nikoliv kdy dojde k zápisu do obchodního rejstříku.³² Jelikož zákon neřadí mezi náležitosti opovědi příslušná povolení, koncese a jiné vztahující se k předmětu podnikatelské činnosti, vyvstává další spor ohledně okamžiku vzniku společnosti. Nesprávné by bylo konstatovat, že společnost například vznikne až vydáním daného povolení, jelikož je nutné zohlednit článek 11, který uvádí, že tento říšský zákon je ve vztahu speciality k ostatním předpisům z oblasti obchodního práva a jeho ustanovení nemohou být vyloučena. Určitou nejasnost může taktéž vyvolávat náležitost okamžiku zahájení činnosti společnosti. Nelze se ztotožnit s názorem autorů Carla Gareise a Otta Fuchsberga, kteří za tento okamžik považují okamžik uzavření společenské smlouvy jakožto titulu pro založení společnosti.³³ V souladu se smyslem zákona lze považovat názor autorů Hermanna Staubeho a Oskara Pisko. Dle jejich výkladu se jedná o okamžik zahájení podnikatelské činnosti.³⁴

Povinnost opovědi do rejstříku u příslušného obchodního soudu není jedinou povinností, kdy společnost a případně společníci zapisují zákonem vymezené skutečnosti do tohoto rejstříku. Článek 87 dále předepisuje povinnost oznámení informací u místně

---

³¹ Je nutné rozlišit okamžik vzniku veřejné obchodní společnosti z pohledu tehdejší právní úpravy a současné. Dle současné právní úpravy vzniká veřejná obchodní společnost dnem zápisu do obchodního rejstříku, jelikož tímto okamžikem nabývá právní subjektivitu jako právnická osoba. Tehdejší právní úprava se v otázce právní subjektivity a možnosti právních účinků jednání společnosti vůči třetím osobám rozchází s úpravou současnou. Dle Všeobecného zákoníku obchodního nebyl vznik společnosti, potažmo její právní subjektivita, pouze vázán na zápis do obchodního rejstříku. Společnost mohla právně jednat a právní subjektivitu nabytá okamžikem zahájení podnikatelské činnosti. Zákon stanovuje pouze povinnost společnost zapsat do obchodního rejstříku. Není vyloučeno, aby zápis obchodního rejstříku splýval se zahájením podnikatelské činnosti společnosti, ale je nutné mít na paměti, že společnost svým jednáním vůči třetím osobám vyvolávala právní účinky i před zápisem do obchodního rejstříku, a byla z tohoto jednání zavázána, z čehož lze dovodit i její právní subjektivitu. Toto rozlišení není pouhou úvahou, nýbrž se opírá o ustanovení článku 110, který stanovuje, že právní účinky jednání společnosti vůči třetím osobám nastávají okamžikem zapsání veřejné obchodní společnosti do obchodního rejstříku nebo v tom případě, kdy společnost započne vyvíjet podnikatelskou činnost. (LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva...*, s. 113; ELIÁŠ, Karel. POKORNÁ, Jarmila. DVORÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 107; KOCH, Christian Friedrich. *Allgemeines deutsches Handelsgesetzbuch...*, s. 180 – 181)

³² Srovnej rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky publikovaného pod sp. zn. Rv I 868/1926 ze dne 30. listopadu 1926, podle něhož právní účinnost veřejné obchodní společnosti nastává vůči třetím osobám zápisem do obchodního rejstříku (jakožto podmínky pro započetí podnikatelské činnosti). Naproti tomu práva a povinnosti mezi společníky nabývají právních účinků s nabytím účinnosti společenské smlouvy.

³³ GAREIS, Carl. FUCHSBERG, Otto. *Das allgemeine Deutsche Handelsgesetzbuch...*, s. 208.

³⁴ STAUB, Hermann. PISKO, Oskar. *Kommentar zum Allgemeinen Deutschen Handelsgesetzbuch...*, s. 319.

příslušného obchodního soudu týkajících se změn firmy či sídla společnosti, změny účastníků, nebo pokud dojde ke změně zastupování společnosti. V porovnání s opovědí pro vznik společnosti, zákon stanovuje rozdílně povinnost přímo společnosti, kdy takto jedná obecně skrze zástupce ustanovené po shodě všech společníků. V těchto případech změn a zanášení změn do rejstříku je potřebné upozornit na článek 25 s ohledem na zakotvení principu materiální publicity. Je stanoveno, že pokud společnost opomene zákonem stanovené skutečnosti oznámit a zanést do rejstříku, nelze se vůči třetí osobě dovolávat neplatnosti a skutečného stavu, s výjimkou, že by společnost prokázala, že třetí osoba o skutečném stavu věděla. Dále rozebírané ustanovení zakotvuje princip veřejnosti³⁵, jelikož postihuje neseznámení se třetí osoby s obsahem rejstříku nemožností dovolání se neplatnosti ze strany této osoby. V této souvislosti dále zákon v článku 89 dává pravomoc obchodním soudům ukládat pořádkové pokuty, pokud společnost neučiní zákonem stanovené opovědi.

---

³⁵LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva...*, s. 56 – 57.

3.2 Veřejná obchodní společnost a její obchodní firma

Obecná právní úprava firemního práva je v rámci Všeobecného zákoníku obchodního situována do knihy první o obecných ustanoveních a titulu třetího o obchodní firmě. Legální definice pojmu firma se nalézá v článku 15, když tento článek stanovuje, že firmou kupce³⁶ je název (jméno), pod kterým tento kupec vystupuje, tedy obecně právně jedná a jimž se taktéž podepisuje. Jelikož se veškerá ustanovení týkající se oblasti firemního práva zmiňují pouze o pojmu kupec – podnikatel, je nutné si vymezit, že dle článku 5 se veškerá ustanovení, používající pojmu kupec – podnikatel, vztahují i na obchodní společnosti, mezi které se zařazuje i veřejná obchodní společnost. Co firmu tvoří, jak vypadá a jaké jsou povolené dodatky a ostatní, upravuje zákon v následujících článcích. Zejména s ohledem na článek 16 může kupec vykonávající podnikatelskou činnost bez dalších společníků, včetně tichého společenství, jako firmu užít pouze svého příjmení a jména, nemůže užít žádného dodatku, který by společenství osob nějak naznačoval³⁷, avšak oproti tomu může užít takového dodatku³⁸, jenž blíže určuje podnikatele s ohledem na jeho předmět podnikatelské činnosti. Právní úprava s ohledem na firmu veřejné obchodní společnosti je zakotvena v článku 17, kdy firma této společnosti, pokud neobsahuje výčet všech společníků³⁹, musí obsahovat alespoň jedno jméno⁴⁰ společníka a takový dodatek,

---

³⁶ Z hlediska současné právní terminologie lze užívat nejbližšího pojmu podnikatel. Tehdejší právní úprava však užívala pojmu Kaufmann (kupec), kdy rozeznávala Einzellkaufmann (kupec jednotlivce – fyzická osoba) a Handelsgesellschaften (obchodní společnosti). (HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník...*, pojem podnikatel)

³⁷ Podnikatel jakožto např. obchodní společnost blíže neurčené formy, která má pouze jednoho společníka, nemůže jako svou firmu užívat takové dodatky, které by vyvolávaly klamavé domněnky, že společnost má více společníků. Takovýmto příkladem může být označení Hans Kelson a syn, či Unie Knihkupectví Českých zemí a podobně. (STAUB, Hermann. PISKO, Oskar. *Kommentar zum Allgemeinen Deutschen Handelsgesetzbuch...*, s. 80)

³⁸ Takovéto dodatky lze charakterizovat jako bližší označení podnikatele a jeho předmětu podnikatelské činnosti a v praxi se jedná zejména o označení oboru, odvětví či druhu podnikatelské činnosti a podobně. Využití je pro pochopení následující: Hans Kelson, sládek v Praze. Zakázány jsou však takové dodatky, jež by vedly k mylné představě o předmětu podnikatelské činnosti, což spočívá zejména v nepravdivých, klamavých dodatcích a označení, které se vzdalují skutečné činnosti podnikatele v daném oboru, nebo se přímo týkají i společníků ve společnosti a jejich postavení. Názorně lze uvést dodatek „otec a syn“, který by měl odpovídat skutečnému rodinnému vztahu mezi společníky. Taktéž společnost, která si zakládá na své dlouholeté tradici, musí ve svém dodatku uvádět skutečné datum založení a podobně. Případy dodatků o smyšlené činnosti nesouvisející s předmětem podnikání jsou nejnepříjemnějším případem zakázaných dodatků, a proto není nutné je dále rozebírat. (STAUB, Hermann. PISKO, Oskar. *Kommentar zum Allgemeinen Deutschen Handelsgesetzbuch...*, s. 81-82)

³⁹ Ustanovení zákona se vyjadřuje pouze k případu, kdy firma veřejné obchodní společnosti neobsahuje výčet všech společníků, pokud je tomu právě naopak, lze dovodit, že dodatek charakterizující formu obchodní společnosti není nutný, avšak není také nepřijatelný. (GAREIS, Carl. FUCHSBERG, Otto. *Das allgemeine Deutsche Handelsgesetzbuch...*, s. 52)

⁴⁰ Rozdílně než u kupce jednotlivce zákon nepředepisuje povinnost uvádět i jméno křestní. (ŠVAMBERG, Gustav. *Právo firemní*. V Praze: G. Švamberg, 1917. s. 102)

jenž charakterizuje formu obchodní společnosti. Jména jiných (třetích) osob odlišných od osob společníků nemohou být součástí firmy, i kdyby se jednalo například o osoby ručící za závazky oné společnosti. Firma každého kupce a v návaznosti na článek 86 i firma veřejné obchodní společnosti musí být dle článku 19 zapsána do rejstříku u místně příslušného obchodního soudu dle místa sídla této společnosti. Zápis se provádí na základě tzv. opovědi. Každá nově zapisovaná firma musí splňovat i kritéria nezaměnitelnosti s již firmou zapsanou. Konkrétní pravidla jsou uvedena v článku 20 a spočívají v tom, že každá zapisovaná firma se musí odlišovat od firmy již zapsané, a pokud má podnikatel, jenž nově zapisuje firmu, shodné jméno a příjmení s firmou již zapsanou, a toto hodlá užít jako svou firmu, musí tento podnikatel doplnit svou firmu dodatkem, kterým se nově zapisovaná firma dostatečně odliší od firmy již zapsané.⁴¹

S ohledem na veřejnou obchodní společnost lze rozeznávat dva typy jejich obchodních firem, a to zejména firmy skládající se ze jmen všech společníků a v druhém případě firmy skládající se ze jména jednoho či některých dalších společníků, kdy je nutnosti vtělení dodatku, jenž společenství blíže charakterizuje jako jednu z forem obchodních společností. Při prvním typu firmy je nutné uvést jména všech společníků, a to i opakovaně, pokud jsou společníci se stejným jménem. Slovosled ani spojení jmen není zákonem upraveno, a postačí užití základních gramatických pravidel. U druhého typu firmy je významné vtělení dodatku určující formu obchodní společnosti, kdy je možné užít přímo slovního spojení „a společníci“ či jiných obdobných, nebo v druhém případě, pokud je mezi společníky skutečně příbuzenský vztah, užívat dodatku „a syn“ a podobně.⁴²

V otázkách změny firmy, případně převodu firmy na osobu odlišnou, zákon poskytuje taktéž právní úpravu, a to zejména v článcích 23 a následujících. Prvním kogentním ustanovením, které nelze nikterak vyloučit, je článek 23, který znemožňuje převod firmy, aniž by docházelo k převodu podniku. Pokud dojde k přistoupení společníka do stávající společnosti či je společník z dané společnosti vyloučen pro porušení práv a povinností, může se i nadále firma v souladu s článkem 24 užívat beze změny. Jiná situace však nastává, pokud společník opustí společnost ze své vlastní vůle. V tomto případě může být firma užívána beze změny pouze

---

⁴¹ Jako nedostatečné odlišení lze uvést dodatek ve smyslu místa, příkladem dvě podnikatelů působících na území města Prahy s názvem Hans Kelson a oproti tomu Hans Kelson Praha. Stejným případem je označení pořadovou číslicí, příkladem výše zmíněná firma Hans Kelson a oproti tomu Hans Kelson II. Za dostatečně odlišující dodatek lze chápat označení oboru činnosti, příkladem výše zmíněné firmy – Hans Kelson, hodinář a oproti tomu Hans Kelson, pekař. (STAUB, Hermann. PISKO, Oskar. *Kommentar zum Allgemeinen Deutschen Handelsgesetzbuch...*, s. 80.)

⁴²ŠVAMBERG, Gustav. *Právo firemní...*, s. 102-107.

za předpokladu, že vystupující společník udělí k tomuto užívání firmy výslovný souhlas. O veškerých změnách firmy, případně při změně společníků, je nutné podat oznámení příslušnému obchodnímu soudu, u něhož je podnikatel zapsán v daném rejstříku. Takovéto podání se činí v podobě opovědi.

Z právní úpravy firemního práva vyplývají kupcům práva a povinnosti. Zejména povinnost firmu s ohledem na zákonné požadavky nechat zapsat do příslušného rejstříku, a proti tomu právo firmu užívat jako svou vlastní bez zásahu třetích osob. Ochrana obchodní je možné rozlišit na ochranu v zájmu veřejného pořádku a na ochranu v soukromém zájmu. První druh ochrany firmy poskytují obchodní soudy na základě čl. 26 z úřední povinnosti, a to vždy, když se dozvedí o nesprávném užívání firmy. K dosažení stavu shodného s právním postavením osob nesporného řízení ukládá soud pořádkové pokuty. Článek 27 se zabývá ochranou užívání firmy v soukromém zájmu a zakotvuje možnost domoci se soudní ochrany, pokud firma není užívána po právu. Význam tohoto ustanovení lze spatřovat v oblasti ochrany práva firmu užívat jako vlastní, kdy mohou nastat případy užívání firmy třetí osobou. V této situaci může osoba, které svědčí právo firmu užívat, podat u místně příslušného obchodního soudu civilní žalobu spočívající v zanechání nedovoleného užívání firmy⁴³ a případně i žádat náhradu škody.⁴⁴ O výši náhrady škody však rozhoduje obchodní soud na základě svého uvážení, a dále soud ve zvlášť odůvodněných případech může rozhodnout o zveřejnění rozsudku na náklady žalovaného.⁴⁵

---

⁴³Problematika neprávem užívané firmy byla čteně judikována i Nejvyšším soudem Československé republiky, například rozhodnutí spisové značky Rv I 42/25 ze dne 25. února 1925, kdy se jednalo o případ užívání jména neprávem v rámci obchodní firmy. V tomto případě osoba, jejíž jméno bylo neprávem užito ve firmě, neručí za dluhy společnosti.

⁴⁴ŠVAMBERG, Gustav. *Právo firemní...*, s. 81-87.

⁴⁵GAREIS, Carl. FUCHSBERG, Otto. *Da sallgemeine Deutsche Handelsgesetzbuch...*, s. 72.

3.3 Práva a povinnosti společníků

Práva a povinnosti společníků veřejné obchodní společnosti jsou v rámci Všeobecného obchodního zákoníku upraveny knize druhé o obchodních společnostech, titulu prvním o veřejné obchodní společnosti a oddíle druhém o právním poměru společníků navzájem. Projevem dispozitivnosti úpravy právních vztahů společníků veřejné obchodní společnosti je článek 90, jenž stanoví, že práva a povinnosti společníku v první řadě upravuje společenská smlouva, a pokud tato úprava chybí, aplikují se zákonná ustanovení. Dispozitivnost však není neomezená a v případě, že společenská smlouva stanoví něco jiného než kogentní zákonná úprava, jsou tato ustanovení smlouvy neplatná. Významné je primárně určit obchodní jmění společnosti, ke kterému se část práv a povinností vztahuje. Za toto jmění se v souladu s článkem 91 považují veškeré peníze, spotřebitelné a zastupitelné věci, jakož i opotřebitelné a nezastupitelné věci, movité i nemovité věci, jejichž hodnota je stanovena odhadem, za předpokladu, že jsou do společnosti vneseny za jiným účelem než rozdělením zisku mezi společníky. V pochybnostech, zda určité věci jsou součástí jmění společnosti, se přihlíží k tomu, zda byly doposud ve vlastnictví společníka a zda jsou zapsány v inventáři majetku společnosti, který se opatřuje podpisem všech společníků. Obecně lze říci, že jmění společnosti tvoří veškeré věci v právním smyslu dle tehdejšího pojetí⁴⁶, pokud jsou ve vlastnictví společnosti.⁴⁷

Společenská smlouva může stanovit vkladovou povinnost a zejména výši vkladu, kdy následně není žádný ze společníků povinen, aby nad tuto částku svůj vklad navyšoval, stejně tak nemůže být společník nucen, aby nesl ztrátu společnosti nad podíl stanovený taktéž společenskou smlouvou. Pro pochopení práv a povinností společníků je nezbytné rozlišovat pojmu ztráta společnosti a ručení společníků za závazky společnosti, jelikož se jedná o dva rozdílné instituty s různým režimem. Ztráta společnosti je výsledek hospodaření společnosti za uplynulé zúčtovací období. Závazky společnosti jsou zejména dluhy společnosti vůči svým věřitelům, a pokud společnost není schopna dostat svého dluhu, ručí za společnost společně

⁴⁶ V souladu s § 291 říšského zákona č. 946/1811 Sb. z .s. Císařský patent, Obecný občanský zákoník rakouský, se věci v základu dělí na hmotné a nehmotné, na movité a nemovité, na zužitelné a nezužitelné, ocenitelné a neocenitelné. V návaznosti na § 292 výše uvedeného se za věci nehmotné považují i práva, příkladem pohledávky. Obecně lze za věc chápat dle § 285 vše, co se liší od osob a těmto osobám slouží.

⁴⁷ Blíže k tématu: KOCH, Christian Friedrich. *Allgemeines deutsches Handelsgesetzbuch...*, s. 183 a následující; GAREIS, Carl. FUCHSBERG, Otto. *Das allgemeine Deutsche Handelsgesetzbuch...*, s. 217 a následující; DOMINIK, Rudolf. KIZLINK, Karel, ed. *Obecný zákoník obchodní...*, s. 125 a následující; HERMANN-OTAVSKÝ, Karel, ed. *Všeobecný zákoník obchodní...*, s. 132 a následující; STAUB, Hermann. PISKO, Oskar. *Kommentar zum Allgemeinen Deutschen Handelsgesetzbuch...*, s. 324 a následující; BASCH, Jaromír, ed. ŠVEHLA, Antonín, ed. *Všeobecný zákoník obchodní...*, s. 44 a následující; ROUČEK, František. *Československé právo obchodní. Sv. 2...*, s. 528 a následující.

a nerozdílně celým svým majetkem společníci⁴⁸, což spočívá v možnosti věřitele obrátit se na kteréhokoliv společníka s výzvou o splacení dluhu. Vnitřní úprava poměrů mezi společníky je vůči věřiteli zcela bez významu. Při výkladu tohoto článku 92 v souvislosti se vkladovou povinností stojí za zmínku článek 95, jenž upravuje následky prodlení společníka se zaplacením svého vkladu. V důsledku tohoto prodlení je povinen zaplatit úroky z prodlení ode dne následujícího od splatnosti, čímž však není vyloučena náhrada škody, která prodlením vznikla. Úrok z prodlení je ve výši 6 % na základě článku 287 tohoto zákona.

Nejen společnost má vůči svým společníkům pohledávky, zejména v podobě splacení vkladu, ale i naopak může mít společník vůči společnosti pohledávku. S takovou situací výslovně počítá i článek 93, který stanovuje, že výdaje, které společník učiní ze svého v záležitostech společnosti, dále také závazky (dluhy), které za společnost přejímá a ztráty, které společník utrpí v souvislosti se společností, tvoří pohledávku společníka vůči společnosti. Veškeré hodnoty, které společník vložil do společnosti, se úročí, a tyto úroky může společník žádat. Oproti tomu však společník nemůže žádat odměnu za to, že jedná jménem společnosti a pro ni. I v tomto případě v otázce výše úroků je nezbytné aplikovat článek 287, jelikož dle něj se aplikuje úroková míra 6 % ve všech případech, kdy zákon zakotvuje úrokovou povinnost, ale o její výši se nezmiňuje. Spornou je zajisté část článku 93 ohledně odměny za jednání jménem společnosti a pro ni. Co se týče jednání jménem společnosti osobou k tomu pověřenou, lze souhlasit, avšak činnost společníka, která přesahuje obvyklost jednání a představuje spíše pomoc odborného rázu nad rámec předmětu podnikatelské činnosti, může být odměněna a aplikace části tohoto článku je konkludentně vyloučena.⁴⁹

Zákon dále upravuje míru odbornosti jednání společníků za společnost a taktéž zákaz konkurenčního jednání. Podle článku 94 je každý společník povinen jednat v záležitostech společnosti s takovou péčí⁵⁰ a pozorností jako by jednal ve svých záležitostech. Společník je odpovědný společnosti za škodu, která vznikla jeho zaviněním, vůči této pohledávce nemůže započíst aktiva společnosti získaná jeho jednáním. Dle tohoto ustanovení odpovídá společník za nedbalost, v žádném případě neodpovídá za hrubou nedbalost či úmysl, jelikož nelze tvrdit, že by společník ve svých věcech takto

---

⁴⁸ V souladu s článkem 112, jež zakotvuje pravidlo, že společníci ručí za všechny závazky společnosti společně a nerozdílně celým svým majetkem. V rámci společenské smlouvy může být vnitřně mezi společníky upraveno, kdo jakým dílem ručí za závazky společnosti. Tato ustanovení jsou však vůči věřiteli neúčinná, a následné vypořádání se děje mezi společníky.

⁴⁹ HERMANN-OTAVSKÝ, Karel, ed. *Všeobecný zákoník...*, s. 135.

⁵⁰ Jedná se o projev zásady *diligentia quam suis*, kterou lze v překladu považovat za péči, s jakou se dotčená osoba stará o své vlastní záležitosti. (BUBELOVÁ, Kamila. *Společenská smlouva po smrti společníka podle římského práva*. Acta iuridica olomucensis, Vol. IV, 2009, No. 6, pp. 271–276)

jednal. Za jednání nepostižitelné tímto článkem odpovídá společník dle obecných ustanovení o náhradě škody.⁵¹ Vedle úpravy způsobu jednání, upraveno jest dále i konkurenční jednání. Za takové jednání se v souladu s článkem 96 považuje vyvíjení podnikatelské činnosti společníkem ve stejném oboru jako společnost, nehledě na to, zda takto činí na svůj účet či účet někoho jiného, ledaže by ostatní společníci dali k takovému jednání souhlas. Společník nemůže být společníkem v jiné veřejné obchodní společnosti.⁵² Za projevení souhlasu s výkonem podnikatelské činnosti ve stejném oboru jako společnost, lze považovat i vědomí společníků o této činnosti, jestliže při vzniku společnosti nevyžadují po společníkovi, aby takovouto činnost přestal vyvíjet. Následující článek 97 upravuje, že společník, který jedná proti výše uvedeným ustanovením, musí, pokud o to společnost požádá, aby veškeré jednání převedl na společnost, jako by jednal jménem společnosti. Společnost může také žádat náhradu vzniklé škody. Dále není vyloučeno, aby došlo s takovýmto společníkem k následnému rozvázání společenské smlouvy. Právo nastoupit na místo společníka v daném jednání a právo na náhradu škody zanikne uplynutím tří měsíců ode dne, kdy se o společnost o takovém jednání dozví. Toto ustanovení je dispozitivní povahy a společenská smlouva může jeho účinky vyloučit nebo také zesílit. Společnost má právo volby, zda bude žádat převedení jednání na společnost či náhradu škody. Výkon tohoto práva v souladu s názorem Dr. Oskara Piska a Dr. Hermanna Staubeho je rozhodnutím společnosti nikoliv společníka oprávněného jednat jménem společnosti, jak nesprávně připouští Dr. Karel Hermann-Otavský.⁵³ V neposlední řadě je omezením společníka i zákaz přijetí další osoby do společnosti bez souhlasu ostatních společníků. Pokud tak společník jednostranně učiní, případně třetí osobě postoupí svůj podíl, nemá tato osoba žádných práv vůči společnosti, zejména nemá právo nahlížet do obchodních knih a papírů společnosti. Jelikož přijetí společníka do společnosti přesahuje meze obvyklého jednání, je v návaznosti na článek 103 vyžadováno jednomyslné rozhodnutí všech společníků a taktéž změna společenské smlouvy.

Naproti výše uvedeným omezením je v další řadě upraveno i jednání vnitřní a vnější. Zásadní je odlišení oprávnění jednat jménem společnosti navenek (přímé zastupování společnost, jednání vnější) a právo k jednatelství (správa společenských záležitostí v poměru

---

⁵¹ STAUB, Hermann. PISKO, Oskar. *Kommentar zum Allgemeinen Deutschen Handelsgesetzbuch...*, s. 334.

⁵² Lze dovodit i logickým výkladem ve spojení s článkem 112, jelikož společníci ručí za všechny závazky společnosti celým svým jměním.

⁵³ Srovnej: STAUB, Hermann. PISKO, Oskar. *Kommentar zum Allgemeinen Deutschen Handelsgesetzbuch...*, s. 339 a HERMANN-OTAVSKÝ, Karel, ed. *Všeobecný zákoník...*, s. 138.

vnitřním, jednání vnitřní).⁵⁴Vnější jednání je upraveno v oddíle třetím o právním poměru společnosti ke třetím osobám, zejména článek 114 a následující. V rámci vnitřního jednání se úprava rozpadá do dvou rovin, smluvní úprava na základě společenské smlouvy a zákonná úprava zakotvena v článku 99 a následujících.⁵⁵Dle článku 99 společenská smlouva zpravidla upravuje vedení společnosti (jednatelství) tím, že pouze někteří společníci jsou oprávněni společnost vést, v tom případě jsou ostatní společníci z takového vedení vyloučeni. Jejich práva související s vedením obvyklých věcí ve společnosti (jednání směřující dovnitř) nejsou dotčena. Nadcházející článek blíže specifikuje, že pokud společenská smlouva stanoví jednatelství více společníků tak, že jsou oprávněni jen společně, nemůže společník sám jednat, ledaže by hrozilo nebezpečí z prodlení. Pokud společenská smlouva neupraví způsob jednání společníků, může každý společník činit veškeré jednání. Pokud však některý ze společníků odporuje takovému jednání, není jednání právně účinné.⁵⁶Takto stanovené oprávnění (jednatelství) může být za trvání společnosti dle článku 101 odvoláno pouze ze spravedlivých důvodů. Posouzení těchto důvodů náleží úvaze soudu. Příkladnými důvody mohou být jednání společníků uvedená v článku 125 pod číslem dva až pět, kde patří nepoctivé jednání společníka, neplnění jeho podstatných povinností, zneužívání jmění společnosti k soukromým účelům nebo pokud společník trvale onemocní či z dalších příčin, které trvale znemožňují výkon jednatelství.

V neposlední řadě je v oblasti práv a povinností společníků upravena kontrola chodu společnosti, nahlížení do jejich obchodních dokumentů a roční bilance a rozdělení výsledku hospodaření celé společnosti. Každý společník má podle článku 105 právo na informace o vedení a ostatních záležitostech společnosti, i když se osobně neúčastní ve vedení společnosti. Dále má právo vstupu do provozních prostorů společnosti, nahlížet do obchodních knih a papírů a sestavovat vlastní bilanci. Toto ustanovení nelze společenskou smlouvou vyloučit. Nejvyšší soud Československé republiky se ve svém rozhodnutí publikovaném pod sp. zn. Rv I 1170/29 ze dne 28. března 1930 stanovil, že pro výkon kontroly hospodaření společnosti může společník přibrat i třetích osob, což budou zejména znalci v daném oboru kontroly. Na základě článku 106 má za každé zúčtovací období společník pohledávku vůči společnosti, jejímž obsahem jsou zejména podíly na zisku a úroky z jeho vkladu nebo podílu ve výši 4 %. Pokud společnost nedosáhla zisku, případně nejsou

---

⁵⁴ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva. Obecná část...*, s. 97 – 104.

⁵⁵ ROUČEK, František. *Československé právo obchodní. Sv. 2...*, s. 529.

⁵⁶ Stejně pravidlo vymezuje i článek 102, který stanoví, že pokud společenská smlouva neupraví způsob jednání společníků, může každý společník činit veškeré jednání sám. Pokud však některý ze společníků odporuje takovému jednání, je jednání právně neúčinné.

úroky uhrazeny, připočítává se to ke ztrátám společnosti. V souladu s následujícím článkem se na konci každého zúčtovacího roku provádí soupis aktiv a pasiv, dle této bilance se vypočte zisk či ztráta společnosti v tomto období. Zisk či ztráta se rozdělí na každého společníka⁵⁷ a v kladném případě se připisuje k jeho podílu a v záporném případě se odečítá z podílu společníka ve společnosti. V návaznosti na článek 108 nemůže žádný společník bez souhlasu ostatních společníků snižovat svůj vklad či podíl ve společnosti. Bez souhlasu může společník ze svého podílu vybrat úroky za poslední rok, a dále jestliže to není společnosti ke škodě, může společník vybrat finanční prostředky až do částky, která nepřevyšuje jeho podíl na zisku v posledním zúčtovacím období. V těchto ustanoveních se užívá pojmu podíl, což je spíše pojmem účetním a lze jej definovat jako částku, která stanoví, kolik by společník obdržel v penězích ze jmění společnosti. Nezbytné je připomenout, že i naturální vklady společníků se zapisují v peněžní hodnotě, jež je taktéž základem pro výpočet úroku a podílu.⁵⁸ Nejvyšší soud Československé republiky ve svém rozhodnutí publikovaném pod sp. zn. Rv II 451/27 ze dne 24. března 1928 uvádí, že není nijak zakázáno, aby společník nevybral ze svého podílu peněžité částky, které jsou tvořeny úrokem za poslední rok a ziskem z předešlého roku. Touto otázkou se soud zabýval v souvislosti existence dluhu mezi společníky, kdy není povinností, aby společník postupoval na úhradu svého dluhu druhému společníku část své pohledávky vůči společnosti z důvodu svého podílu na této společnosti.

---

⁵⁷ Dle článku 109 se zisk i ztráta společnosti mezi společníky rozdělují rovným dílem, pokud společenská smlouva nestanoví jinak.

⁵⁸ HERMANN-OTAVSKÝ, Karel, ed. *Všeobecný zákoník obchodní...*, s. 144.

3. 4 Práva a povinnosti veřejné obchodní společnosti vůči třetím osobám

Právní úprava práv a povinností veřejné obchodní společnosti vůči třetím osobám je v rámci Všeobecného zákoníku obchodního situována do knihy druhé o obchodních společnostech, titulu prvního o veřejné obchodní společnosti a oddílu třetího o právním poměru společnosti ke třetím osobám.⁵⁹

Základním ustanovením je článek 110, dle jehož znění právní účinky jednání společnosti vůči třetím osobám nastávají okamžikem vzniku společnosti, tj. kdy je společnost zapsána do obchodního rejstříku či společnost zahájí podnikatelskou činnost. Ustanovení společenské smlouvy o odložení právních účinků jednání později než s jejím zápisem do obchodního rejstříku, jsou právně neúčinná. Obchodní společnost v souladu s článkem 111 jedná pod svou firmou, nabývá práv a povinností ze svého podnikatelské činnosti. Společnost je aktivně i pasivně legitimována⁶⁰ v civilním soudním řízení, kdy soudem příslušným pro řešení sporů je soud, u něhož je tato společnost zapsána. Článek 112 zakotvuje pravidlo, že společníci ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně celým svým majetkem, a ustanovení společenské smlouvy stanovující něco jiného, nemají právní účinek. Nejvyšší soud Československé republiky se v rozhodnutí publikovaném pod sp. zn. Rv II 200/30 ze dne 5. března 1931 vyjádřil k otázce povahy ručení. Dle tohoto rozhodnutí je ručení společníků primární a nikoliv subsidiární, z čehož vyplývá právo věřitele obrátit se na kteréhokoliv společníka a žádat zaplacení dluhu, aniž by před tím musel žalovat společnost či ji jen upomínat. Tímto však není vyloučena akcesorická povaha závazku společníka za dluh společnosti, a nadále platí, že závazek společníka trvá potud, dokud je zde závazek společnosti. S ohledem na článek 90, kdy je připuštěna možnost úpravy poměrů mezi společníky a v návaznosti na článek 93, na jehož základě vzniká pohledávka společníka vůči společnosti, jestliže plní závazek za společnost, je nutné si uvědomit, že i za tuto pohledávku společníka vůči společnosti ručí ostatní společníci společně

---

⁵⁹ Blíže k tématu: KOCH, Christian Friedrich. *Allgemeines deutsches Handelsgesetzbuch...*, s. 194 a následující; GAREIS, Carl. FUCHSBERG, Otto. *Das allgemeine Deutsche Handelsgesetzbuch...*, s. 236 a následující; DOMINIK, Rudolf. KIZLINK, Karel, ed. *Obecný zákoník obchodní...*, s. 131 a následující; HERMANN-OTAVSKÝ, Karel, ed. *Všeobecný zákoník obchodní...*, s. 144 a následující; STAUB, Hermann. PISKO, Oskar. *Kommentar zum Allgemeinen Deutschen Handelsgesetzbuch...*, s. 361 a následující; BASCH, Jaromír, ed. ŠVEHLA, Antonín, ed. *Všeobecný zákoník obchodní...*, s. 49 a následující; ROUČEK, František. *Československé právo obchodní. Sv. 2...*, s. 544 a následující.

⁶⁰ Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky publikovaného pod sp. zn. Rv I 842/1922 ze dne 31. ledna 1923 je veřejná obchodní společnost procesně způsobilá i po svém zrušení. Této způsobilosti pozbývá výmazem z obchodního rejstříku. I v takovémto případě však nemusí být řízení skončeno, jelikož je možné, v souladu s rozhodnutím Nejvyššího soudu Československé republiky publikovaného pod sp. zn. Rv 642/1924 ze dne 29. prosince 1924, vést řízení dále proti jednotlivým společníkům.

a nerozdílně. Společník mající tuto pohledávku ji může uplatnit vůči ostatním společníkům za podmínky, že od ní odečte část, kterou musel dle úpravy vnitřních poměrů mezi společníky uhradit sám.⁶¹ V případě přistoupení nového společníka do společnosti již vzniklé, ručí podle článku 113 nový společník za veškeré závazky společnosti stejně jako ostatní společníci nehledě na to, že tyto závazky vznikly před jeho přistoupením. Vliv na rozsah ručení nemá ani změna obchodní firmy spojená s přistoupením onoho společníka, a stejně tak nemají právního účinky ustanovení společenské, které určují něco jiného.

Podkladem pro jednání společnosti vůči třetím osobám je v první řadě článek 114, jenž vymezuje, že každý společník, který je zmocněn k jednání jménem společnosti navenek, tuto společnost zavazuje a je taktéž oprávněn zcizovat a zatěžovat pozemky společnosti. Společnost se stává nositelem práv a povinností vyplývajících z jednání společníka, který je k tomu oprávněn, nehledě na to, zda je takovéto jednání činěno jménem společnosti nebo z okolnosti vyplývá, že vůle smluvních stran směřovala k právním účinkům pro společnost. Je na místě připomenout rozdíl mezi tzv. jednatelstvím, které směřuje ke správě společenských záležitostí v poměru vnitřním, a mezi přímým zastupováním společnosti navenek. K přímému zastoupení jsou oprávněni ti společníci, kteří jsou uvedeni v opovědi zápisu společnosti do obchodního rejstříku, pokud je takto mezi společníky ujednáno v souladu s článkem 86. Zastupovat společnost mohou společníci individuálně (samostatně) případně kolektivně. Kolektivní způsob zastupování s ohledem na rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky publikované pod sp. zn. R I 673/23⁶² ze dne 24. července 1923 znamená, že takovýto zástupci musí při právním jednání spolupůsobit a právní jednání pouze jednoho z nich společnost nezavazuje, nehledě na to, zda se jedná o právní jednání běžné či s mimořádnými dosahy. Z uvedeného a taktéž z článku 115 lze dovodit, že společnost není vázána jednáním společníka, který k zastupování není zmocněn v souladu s článkem 86, případně bylo jeho zastupování na základě článku 87 z obchodního rejstříku vymazáno. Nejvyšší soud Československé republiky se ve svém rozhodnutí publikovaném pod sp. zn. R II 319/25 ze dne 10. listopadu 1925 vyjádřil k otázce odvolání zmocnění zastupovat společnost vůči třetím osobám tak, že prostým usnesením většiny společníků nelze toto oprávnění odvolat. Z tohoto důvodu musí být návrh na výmaz z rejstříku podložen souhlasem

---

⁶¹ Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky publikovaného pod sp. zn. Rv I 2021/1925 ze dne 24. března 1926.

⁶² V daném rozhodnutí se soud vyjadřoval k otázce kolektivního zastupování, které spočívalo v tom, že společník A mohl jednat samostatně, kdežto společník B mohl jednat pouze kolektivně se společníkem A. Dovolávající se strana namítala neplatnost takového způsobu kolektivního zastoupení, což však soud shledal za neopodstatněné, a takovýto způsob považuje za přípustný.

všech společníků s ohledem na článek 103, kdy je potřeba takto jednomyslného souhlasu, když jednání přesahuje rámec obvyklého jednání společnosti, anebo jednání souvisí s jiným předmětem podnikatelské činnosti, než ke kterému byla společnost zřízena. V rámci zastupování společnosti navenek se rozlišuje způsob zastupování (samostatně, kolektivně) a omezení oprávnění zastupovat společnost navenek. Veškerá omezení zastupování společnosti jsou v souladu s dikcí článku 116 vůči třetím osobám právně neúčinná. Jedná se zejména o taková omezení, kdy společník může uzavírat pouze vymezený okruh smluv, do určité hodnoty, na určitém místě či v určitém čase a podobně. V otázce zastupování společnosti před soudem je v článku 117 normováno, že je oprávněn společnost zastupovat každý společník, který je zmocněn k zastupování společnosti v souladu s článkem 86 a je takto zapsán v obchodním rejstříku. V případě kolektivního zastupování může vyvstat problém, zda musí být společnost v řízení zastoupena taktéž všemi kolektivně zmocněnými společníky. K tomu se Nejvyšší soud Československé republiky vyjádřil v rozhodnutí publikovaném pod sp. zn. R I 171/23 ze dne 20. února 1923 tak, že i když se ustanovení o kolektivním zastupování vztahuje i na zastupování před soudem, není bezpodmínečné, aby se soudního jednání účastnili osobně všichni. Je možné na základě plné moci určit pouze jednoho z těchto společníků. Taktéž se považují veškeré písemnosti ze strany soudu za doručené, pokud je obdrží alespoň jeden z těchto k zastupování oprávněných společníků.

V případě dluhu společníka, který nesouvisí se společností⁶³, nejsou věřitelé dle článku 119 oprávněni uspokojit svou pohledávku, případně žádat zajištění této pohledávky, na věcech a právech, které tvoří jmění společnosti. Předmětem uspokojení, exekuce či arrestu⁶⁴ mohou být pouze ty peněžité částky, které může společník žádat na společnosti z titulu úroku či podílu na zisku společnosti. Zákon užívá pojmu soukromý věřitel, kdy je nezbytné tento pojem vykládat jako věřitele, jehož pohledávka nevychází z ručení společníka za závazky společnosti. Opakem tohoto věřitele je věřitel společenský, kdy jeho pohledávka vychází z pohledávky vůči společnosti, a dle článku 112 primárně ručí za závazky společnosti její společníci.

---

⁶³ Oporou pro rozlišení závazku společnosti a soukromých závazků společníka může být i rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky publikované pod sp. zn. R II 32/1928 ze dne 11. února 1928, kde bylo judikováno, že společníci této společnosti nejsou stranami sporu vedeného proti společnosti. Jestliže žalobce, jakožto věřitel, chce v tomto sporu uplatnit i soukromou pohledávku za společníkem tím, že rozšíří žalobu též na společníka, tak se nejedná o změnu žaloby v subjektu, ale o vstup nové osoby do sporu.

⁶⁴ Výklad pojmu arrest, či česky obstávka, poskytuje § 37 Uvozoovacího zákona, kdy jest tento institut chápán jako obstávka na movité věci dlužníka podle procesních předpisů.

3.5 O zrušení společnosti a o vystoupení společníků ze společnosti

Právní úprava zrušení společnosti a vystoupení společníků ze společnosti je situována v rámci Všeobecného zákoníku obchodního do knihy druhé o obchodních společnostech, titulu prvního o veřejné obchodní společnosti a oddílu čtvrtého o zrušení společnosti a o vystoupení jednotlivých společníků. S ohledem na tuto problematiku je zásadní pochopit rozlišování tehdejší a současné terminologie. Současné pojmové označení - zrušení a zánik, týkající se ukončení činnosti společnosti vykazuje jistou dvoufázovost procesu jako při samotném založení a vzniku společnosti, což je shodné se Všeobecným obchodním zákoníkem. Naproti tomu však právní úprava z roku 1863 užívala termínů rozvázání a zánik pro současné označení zrušení společnosti, dnes platné a účinné terminologii zániku společnosti koresponduje tehdejší výmaz firmy společnosti z obchodního rejstříku.⁶⁵

Zákonné důvody pro zrušení veřejné obchodní společnosti jsou vypočteny v článku 123, kdy se jedná o tyto případy: a) společnost se dostala do konkurzu⁶⁶, b) zemřel-li společník a společenská smlouva nestanovila možnost vstupu dědiců⁶⁷ a následné trvání společnosti, c) konkurz na majetku jednoho ze společníků⁶⁸ či ztráta způsobilosti k právním úkonům jednoho ze společníků, d) na základě dohody společníků⁶⁹, e) uplynutím doby⁷⁰,

---

⁶⁵ Blíže k tématu: KOCH, Christian Friedrich. *Allgemeines deutsches Handelsgesetzbuch...*, s. 200 a následující; GAREIS, Carl. FUCHSBERG, Otto. *Das allgemeine Deutsche Handelsgesetzbuch...*, s. 253 a následující; STAUB, Hermann. PISKO, Oskar. *Kommentar zum Allgemeinen Deutschen Handelsgesetzbuch...*, s. 405 a následující; DOMINIK, Rudolf. KIZLINK, Karel, ed. *Obecný zákoník obchodní...*, s. 139 a následující; HERMANN-OTAVSKÝ, Karel, ed. *Všeobecný zákoník obchodní...*, s. 155 a následující; BASCH, Jaromír, ed. ŠVEHLA, Antonín, ed. *Všeobecný zákoník obchodní...*, s. 52 a následující; ROUČEK, František. *Československé právo obchodní. Sv. 2...*, s. 512 a následující.

⁶⁶ Konkurzní řád, vyrovnávací řád a odpůřčí řád byly upraveny říšským zákonem č. 337/1914 ze dne 10. prosince 1914, kdy je nezbytné zmínit ustanovení článku III, který stanovuje, že zůstávají nedotčeny předpisy občanského práva, včetně obchodního práva, zejména ustanovení o účincích prohlášení konkurzu na jednotlivé právní poměry obchodních společností.

⁶⁷ Pokud společenská smlouva stanoví možnost následného trvání společnosti se vstupem dědiců, stává se dědic společníkem bez ohledu na svou vůli z důvodu postavení dědice. Přijetím a nabytím dědictví se dědic stane společníkem, jedinou možností nevstoupení do společnosti je odmítnutí dědictví jako celku. Dědic se samozřejmě nestává společníkem se stejným právním postavením, jako měl zůstavitel, zejména co se týče např. oprávnění k jednatelství či k zastupování společnosti. Dědic jakožto nový společník nabývá práv a povinností v plném rozsahu dle zákonné úpravy, ledaže by společenská smlouva stanovila něco jiného. K této otázce viz taktéž článek 113 Všeobecného zákoníku obchodního, jenž stanovuje povinnost neomezeného ručení. (HERMANN-OTAVSKÝ, Karel, ed. *Všeobecný zákoník obchodní...*, s. 157.)

⁶⁸ Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky publikovaného pod sp. zn. R I 686/1930 ze dne 24. září 1930 je nutné zmínit, že vyhlášení jedné z forem konkurzu na majetek společníka zaniká veřejná obchodní společnost jen po stránce produktivní, nadále trvá existence do okamžiku urovnání všech právních poměrů, které jednáním společnosti vznikly. K zániku existence dochází až výmazem firmy společnosti z obchodního rejstříku po následné likvidaci či po jiném úplném vypořádání.

⁶⁹ Tato dohoda se označuje i jako tzv. disociační usnesení. Dohodou může být stanoveno, že postačuje usnesení většiny, zvláštní formy není vyžadováno. (ROUČEK, František. *Československé právo obchodní. Sv. 2...*, s. 529.)

na kterou byla společnost dle společenské smlouvy sjednána⁷¹, f) vystoupením společníka, v případě společnosti zřízené na dobu neurčitou. Zrušení veřejné obchodní společnosti se oznamuje místně příslušnému rejstříkovému soudu.⁷² Tato povinnost je jedním z mnoha projevů zásady publicity obchodního rejstříku zakotvené v článku 25. Dále je zrušení společnosti zřízené na dobu určitou či dobu neurčitou přípustně na návrh společníka, jestliže důvody tkví v osobě společníka, a pokud jsou naplněny zákonem stanovené podmínky. Článek 125 předvídá i existenci sporu, zda tu taková skutečnost pro zrušení společnosti je či není, v takovém případě rozhoduje příslušný soud. Zrušení společnosti může být společníkem navrženo, pokud: a) vlivem okolností nezávislých na vůlích společníků je účel společnosti nemožný, b) společníci pověřeni jednatelem hrubě porušují své povinnosti, c) společník zanedbává své podstatné povinnosti, d) jeden ze společníků užívá jmění společnosti bez souhlasu ostatních k soukromým účelům a v neposlední řadě za e) společník trpí trvalou nemocí znemožňující mu výkon jednatelského oprávnění⁷³ či přímé zastupování společnosti. Tento výčet v článku 125 by mohl být na první pohled považován za taxativní, avšak s příkloněním se k rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky publikovaného pod sp. zn. Rv I 1571/29 ze dne 17. října 1930 je konstatováno, že se jedná o výčet příkladný (demonstrativní).

S ohledem na určitou míru subjektivního posuzování důvodů zrušení společnosti ze strany společníků se vyskytlo větší množství sporných otázek, které musely být řešeny rejstříkovými soudy, což má za následek bohatou judikaturní činnost Nejvyššího soudu. Na prvním místě je nutné uvést rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky publikované pod sp. zn. Rv I 320/29 ze dne 12. dubna 1929, podle něhož není možné v případě nastoupení dědice na místo zemřelého společníka uplatňovat důvody pro zrušení společnosti, které byly vázány na osobu zemřelého společníka. V souladu s článkem 125 je důvodem pro zrušení společnosti na návrh společníka jednání druhého společníka spočívající v zaslání dopisů, ve kterém bylo oznámeno, že vstup do sídla společnosti

---

⁷⁰ Připouští se, že společnost může být zachována i po uplynutí sjednané doby, pokud je v podnikatelské činnosti pokračováno. Za pokračování však nelze považovat takový případ, kdy společnost je udržována v chodu pouze jedním společníkem kdyby si ihned přibral společníky další. V této situaci se jedná o společnost novou a nikoliv pokračování. (HERMANN-OTAVSKÝ, Karel, ed. *Všeobecný zákoník obchodní...*, s. 158.)

⁷¹ Pokud společníci, byť i mlčky, pokračují v podnikatelské činnosti jménem společnosti, mění se ustanovení společenské smlouvy o době trvání společnosti na dobu neurčitou. (ROUČEK, František. *Československé právo obchodní. Sv. 2...*, s. 513.)

⁷² Tuto povinnost zavádí článek 128, kdy nutnost oznámení není vyžadována, pokud dochází ke zrušení společnosti z důvodu prohlášení konkurzu na společnost. K vynucení této povinnosti je soud oprávněn ukládat pořádkové pokuty.

⁷³ Zásadní je odlišení oprávnění jednat jménem společnosti navenek (přímé zastupování společnost, jednání vnější) a právo k jednatelemství (správa společenských záležitostí v poměru vnitřním, jednání vnitřní). (ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva. Obecná část...*, s. 97 – 104.)

je zakázán a všem pracovníkům, bylo oznámeno, aby neuposlechli žádného pokynu ze strany druhého společníka.⁷⁴

I v zákonné úpravě z roku 1863 je možné se setkat s neurčitými právními pojmy, jako je tomu například v ustanovení článku 125 písm. c), kdy jest normováno, že o zrušení společnosti může požádat jeden ze společníků, pokud kterýkoliv z ostatních společníků porušuje a zanedbává své povinnosti vyplývající mu z jeho postavení ve společnosti. Otázkou zůstává, v jaké míře jsou povinnosti porušovány, o které povinnosti se jedná, následek či trvání. Posouzení těchto případů proto zůstává na místně příslušných rejstříkových soudech. V rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky publikovaném pod sp. zn. Rv I 696/20 ze dne 16. listopadu 1920 byl důvod pro zrušení společnosti na návrh společníka dle článku 125 písm. c) vymezen následovně. Veřejná obchodní společnost se skládala ze dvou společníků, kdy jeden ze společníků byl pověřen vedením společnosti po stránce administrativní, vedení obchodních knih a vypracovávání účetních uzávěrek. Tento společník však svou činnost nevykonával řádně a byly zjištěny závažné nedostatky, na základě kterých druhý společník podal návrh na zrušení společnosti. V rámci řízení soud po provedeném dokazování znalce a svědky dospěl k závěru, že se jedná o důvod zrušení společnosti dle článku 125, přičemž vyslovil, že není podstatné, zda porušení povinností je zaviněné či nikoliv.

Specifický způsob zrušení společnosti obsahuje článek 126, který připouští možnost zrušení ze strany na společnosti nezúčastněné osoby. Pokud soukromý věřitel, čímž je myšlen věřitel mající pohledávku vůči společníkovi nezávisle na jeho účasti na společnosti, nedosáhne plného uspokojení po provedené exekuci na soukromém majetku společníka, je možné, aby získal nárok na pohledávku společníka, kterou by získal v případě zrušení společnosti a následné likvidace. V této situaci při splnění výše nastíněných podmínek může věřitel žádat zrušení společnosti bez ohledu na to, zda byla společnost zřízena na dobu určitou či neurčitou. Takovéto pojetí nasvědčuje tomu, že článek 126 je ve speciálním postavení vůči článkům 123 a 125. Do této problematiky dále zasahují ustanovení článku 124 a 127. V prvním případě je přípustné řešení spočívající ve vystoupení společníka na základě výpovědi, avšak u společnosti zřízené na dobu neurčitou je zákonem zakotveno, že takto musí být učiněno alespoň šest měsíců před koncem hospodářského roku, nestanoví-li společenská smlouva něco jiného. V druhém případě článek 127 přímo připouští dohodu ostatních

---

⁷⁴ Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky publikovaného pod sp. zn. Rv II 882/30 ze dne 18. dubna 1931.

společníků na trvání společnosti⁷⁵ v případě odpadnutí jednoho ze společníků z důvodů vedoucích ke zrušení společnosti. Pro tuto dohodu je nutné souhlasu všech, včetně odcházejícího společníka. Ukončení účasti společníka na společnosti vymezené výše doplňuje v poslední řadě oprávnění ostatních společníků rozhodnout o vyloučení společníka. Článek 128 uvádí, že pokud jsou zde důvody pro zrušení společnosti v osobě některého ze společníků, mohou ostatní rozhodnout o jeho vyloučení. Návrh je nutné podat ve formě žaloby u soudu, který zde rozhodne rozsudkem, jež má konstitutivní účinky (ex tunc).

Poslední otázkou, kterou je nezbytné řešit, je majetkové vypořádání společníka se společností, pokud došlo k jeho vystoupení (odpadnutí) či vyloučení. Pravidlo přináší článek 130, dle kterého se vypořádání děje na základě majetkového stavu společnosti k okamžiku ukončení účasti společníka na společnosti, případně ke dni podání žaloby na vyloučení. Do pozdějších práv a povinností vstupuje společník pouze tehdy, když jsou přímým následkem jednání před rozhodným okamžikem. Jednání doposud neskončena se ukončí dle způsobu, který zbylí společníky uznají za vhodný, což musí společník strpět. S rozhodným okamžikem taktéž zaniká povinnost ručení za závazky společnosti vzniklé po tomto okamžiku, ručení za stávající závazky nezaniká, podléhá však dle článku 146 pětiletému promlčení. V souladu s článkem 131 je má společník právo na vypořádací podíl⁷⁶ vyjádřený v penězích, nemá však právo na podíl ze zboží, pohledávek či jiného společenského jmění.

---

⁷⁵ Důležité je dle tehdejší právní úpravy a judikatury, že takováto dohoda musela být sjednána před vznikem důvodu pro zrušení či před samotným zápisem o zrušení do obchodního rejstříku. Shodně se k tomu vyjadřuje i rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky publikované pod sp. zn. R I 346/1928 ze dne 27. června 1928. Oproti tomu však mnozí odborníci z oblasti obchodního práva připouštějí i náhled opačný, jako např. Dr. Karel Hermann-Otavský.

⁷⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky publikovaného pod sp. zn. Rv II 723/1925 ze dne 31. prosince 1925 dále rozvádí povahu, předmět a obsah vypořádacího podílu, mezi který lze také zařadit právo na nájem a podobně.

3.6 O likvidaci společnosti

Právní úprava likvidace společnosti je situována v rámci Všeobecného zákoníku obchodního do knihy druhé o obchodních společnostech, titulu prvního o veřejné obchodní společnosti a oddílu pátého o likvidaci společnosti. S vysvětlením rozdílů tehdejší a současné terminologie uvedené výše je zapotřebí doplnit, že likvidace je určitým řízením, které nastává v zákonem vymezených případech po zrušení společnosti a směřuje k vzájemnému vypořádání společníků se společností, což je podmínkou posledního kroku – výmaz firmy veřejné obchodní společnosti z obchodního rejstříku.⁷⁷

Na základě znění článku 133 nastává likvidace po zrušení společnosti, s výjimkou případů konkurzu společnosti. Zvláště pouze u veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti je připuštěno majetkové vyrovnání i dohodou společníků.⁷⁸ Volbu osoby likvidátora, tj. osoby odpovědné za majetkové vypořádání, lze provést jednomyslným usnesením společníků, pokud nejsou likvidátory všichni společníci či jejich zástupce nebo společenská smlouva nestanoví jiný postup. Jakmile nedojde ke shodě v osobě likvidátora, má právo kterýkoliv ze společníků podat místně příslušnému rejstříkovému soudu návrh na stanovení likvidátora. Soudce v takovém případě ustanovuje za osobu likvidátora osobu odlišnou od samotných společníků. Ustanovení této části se mohou jevit jakožto normy kogentní povahy, avšak jedná se o normy dispozitivní, zejména s ohledem na možnost určení si usnesením či společenskou smlouvou jinak.⁷⁹ Spornou otázkou se může zdát, jak postupovat vůči společnosti zrušené, avšak stále existující. Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky publikovaného pod sp. zn. R I 686/30 ze dne 24. září 1930 je nutné zmínit, že při zrušení zaniká veřejná obchodní společnost jen po stránce produktivní, nadále trvá existence do okamžiku urovnání všech právních poměrů, které jednáním společnosti vznikly. K zániku existence dochází až výmazem firmy společnosti z obchodního rejstříku po následné likvidaci či po jiném úplném vypořádání. Osoba likvidátora může být souhlasně s článkem 134 odvolána jednomyslným usnesením všech společníků, případně ve zvlášť zřetele hodných důvodů

⁷⁷ Blíže k tématu: KOCH, Christian Friedrich. *Allgemeines deutsches Handelsgesetzbuch...*, s. 208 a následující; GAREIS, Carl. FUCHSBERG, Otto. *Das allgemeine Deutsche Handelsgesetzbuch...*, s. 265 a následující; STAUB, Hermann. PISKO, Oskar. *Kommentar zum Allgemeinen Deutschen Handelsgesetzbuch...*, s. 442 a následující; DOMINIK, Rudolf. KIZLINK, Karel, ed. *Obecný zákoník obchodní...*, s. 145 a následující; HERMANN-OTAVSKÝ, Karel, ed. *Všeobecný zákoník obchodní...*, s. 165 a následující; BASCH, Jaromír, ed. ŠVEHLA, Antonín, ed. *Všeobecný zákoník obchodní...*, s. 55 a následující; ROUČEK, František. *Československé právo obchodní. Sv. 2...*, s. 517 a následující.

⁷⁸ ROUČEK, František. *Československé právo obchodní. Sv. 2...*, s. 527.

⁷⁹ HERMANN-OTAVSKÝ, Karel, ed. *Všeobecný zákoník obchodní...*, s. 167.

i rozhodnutím soudu. Takovéto soudní řízení je řízením nesporným, ledaže by se důvody odvolání opíraly o skutečnosti, které jsou sporné a mohou být vysvětleny pouze v rámci řádného sporného řízení.⁸⁰ Samozřejmostí je i ohlašovací povinnost⁸¹ obchodnímu rejstříku o osobě likvidátora, zejména vznik a odvolání, případně způsob jednání, což je dalším nedílným projevem zásady publicity tohoto rejstříku.

K oblasti jednání likvidátora se zákonná úprava⁸² vyjadřuje tak, že je-li více likvidátorů, má jejich jednání právních účinků vůči třetím osobám pouze tehdy, činí-li tak společně, ledaže by bylo výslovně stanoveno, že mohou jednat samostatně, to však s ohledem na článek 135 ve spojení s článkem 25 musí být uveřejněno v obchodním rejstříku. Co se týče omezení jednatelského oprávnění⁸³, kdy úkony do určité výše smí činit pouze jeden či ve shodě s ostatními, nemá toto omezení právní účinky vůči třetím osobám. Posláním likvidátora je dle článku 137 zejména skoncování jednání již zahájených, splnění všech závazků zrušené společnosti, vymožení všech pohledávek společnosti a konečně zpeněžení jmění společnosti. K těmto úkolům je likvidátor oprávněn zastupovat společnost před soudem⁸⁴ i mimo soudu a taktéž činit nové úkony zrušené společnosti jejím jménem, avšak pouze směřují-li k ukončení nevyřízených záležitostí. Veškeré písemnosti likvidátor podepisuje svým jménem a uvádí dodatek, že se společnost nachází k likvidaci. Povinností likvidátora je taktéž, vedle zákonem určených povinností, dodržovat dle článku 140 pokyny ostatních společníků, jež mu jsou uděleny jednomyslným usnesením.

Průběh samotné likvidaci směřující k majetkovému vypořádání upravují články 141 až 145. I přes zrušení společnosti, jestliže z povahy likvidace nevyplývá něco jiného, zůstávají práva a povinnosti společníků a společnosti dle ustanovení oddílu druhého a třetího nedotčena, až po skončení likvidace, z čehož taktéž vyplývá příslušnost soudu, která nadále zůstává ve stejném stavu jako k okamžiku zrušení společnosti. Veškeré peněžní prostředky, které nejsou využity v rámci likvidace pro urovnání závazků společnosti, jsou prozatímně rozděleny mezi společníky. Ostatní peněžní prostředky kryjící splnění závazků,

---

⁸⁰ Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky publikovaného pod sp. zn. R I 348/1926 ze dne 8. června 1926.

⁸¹ Povinnost vyplývá z článku 135, kde je dále uvedeno, že likvidátoři mají povinnost takto učinit osobně před místně příslušným rejstříkovým soudem a uvést osobně svůj podpis či jiným způsobem v ověřené formě. K vynucení této povinnosti, která se týká i zbylých společníků, je soud oprávněn ukládat pořádkové pokuty.

⁸² Dle ustanovení článku 136 Všeobecného zákoníku obchodního.

⁸³ Dle ustanovení článku 138 Všeobecného zákoníku obchodního.

⁸⁴ Zajímavým případem bylo rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky publikované pod sp. zn. R I 234/1929 ze dne 26. dubna 1929, dle kterého pokud jsou ustanoveni dva likvidátoři, musí společnost v řízení zastupovat oba. V daném sporu odmítal jeden z likvidátorů zastupovat společnost a zdráhal se udělení plné moci právnímu zástupci. Soud se vyjádřil tak, že pokračovat v řízení pouze s jedním likvidátorem by mělo za následek zmatečnost řízení a je proto nezbytné, aby souhlas k udělení plné moci, kterou druhý likvidátor odmítal udělat, byl nahrazen souhlasem soudu.

které jsou splatné v budoucnu, či částky příslušející jednotlivým společníkům, zůstávají zadrženy. Vložil-li jeden ze společníků věc do společnosti, a ta se stala jejím vlastníkem, nepřipadne mu v rámci vypořádání věc zpět, nýbrž je mu ze jmění společnosti poskytnuta peněžní částka odpovídající hodnotě, za kterou tato věc byla společnosti předána. Pokud takto hodnota věci určena nebyla, vychází se z hodnoty věci v době vložení do společnosti. Hlavním úkolem likvidátora je povinnost provést konečné vypořádání mezi společníky, jestliže při vypořádání vzniknou spory, rozhodne o nich soud. Blíže tuto povinnost rozvádí taktéž judikatura, kdy lze uvést rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky publikované pod sp. zn. R I 796/29 ze dne 15. listopadu 1929, kde se mimo jiné stanoví, že likvidátor předkládá veškeré účty a konečnou rozvahu, která je následně schválena, a podle níž se určí konta společníků buďto v aktivním či pasivním saldu. Po skončení likvidace se odevzdají veškeré obchodní knihy a spisy zrušené společnosti do úschovy jednomu z bývalých společníků či třetí nezúčastněné osobě, jestliže není možné takto dohodou určit, stanoví tak soud. Po skončení likvidace mají společníci povinnosti ohlásit firmu společnosti k výmazu u příslušného rejstříkového soudu, kde je společnost zapsána.⁸⁵ Ohlášení nevyplývá z právní úpravy knihy druhé o veřejné obchodní společnosti, ale je bezpodmínečné ji dovozovat z ustanovení článků 25 a 26 týkajících se zásady publicity obchodního rejstříku, jak shodně uvádí rozsudek Nejvyššího soudu Československé republiky publikovaný pod sp. zn. Rv II 882/30 ze dne 18. dubna 1931, a dodává, že k vynucení této povinnosti je rejstříkový soud oprávněn ukládat pořádkové pokuty.⁸⁶

---

⁸⁵ ROUČEK, František. *Československé právo obchodní. Sv. 2...*, s. 518.

⁸⁶ STAUB, Hermann. PISKO, Oskar. *Kommentar zum Allgemeinen Deutschen Handelsgesetzbuch...*, s. 389.

4 Obchodní dům Breda & Weinstein v Opavě

V tomto domě by nemělo ležet nic skryto. Všechno, co je určeno k prodeji, má být nabízeno formou stálé přehlídky, oči návštěvníka mají každý předmět, o který je zájem, vidět co možná v nejhodnějším osvětlení, aby tak vynikly jeho kvalita a barvy. Také celé aranžmá má být takové, aby vzbuzovalo příjemný umělecký dojem a aby všude vládla snadno přehledný pořádek. Konečně co jiného jsou hlavní prvky architektonického umění než přehlednost a řád.⁸⁷

4.1 Ze života Maxe Bredy a Davida Weinsteina

Max Breda, jakožto spoluzakladatel obchodního domu Breda & Weinstein, se narodil dne 22. září 1863 v Boskovicích na Moravě v početné rodině židovského obchodníka. První záznam o pobytu Bredy v Opavě je z roku 1894, kdy zde zavítal jako cestující obchodník, a ubytoval se v domě Josefiny Schmidtové. V centru českého Slezska se po krátké době seznámil s o deset let mladší Olgou Westreichovou⁸⁸, s níž se v roce 1896 oženil, a měli společně pět dětí – čtyři chlapce: Ericha (* 1897), Lea (* 1900), Pavla (* 1902), Jana (* 1904) a jedinou dceru Irenu (* 1899). V opavské, v současnosti již nestojící, synagoze⁸⁹ se potkal se svým budoucím společníkem Davidem Weinsteinem, s nímž založil posléze veřejnou obchodní společnost. V souladu s § 5 č. 3 ve spojení s § 8 zákona č. 105/1863 ř. z., o právu domovském⁹⁰ ve znění zákona č. 222/1896 ř. z., získal Max Breda domovské právo v Opavě⁹¹, na jehož základě pro svou rodinu zakoupil dům na Kopečně ulici od Leonie Beinhauerové, který byl na zakázku vystavěn Antonínem Válkem. V tomto domě Breda ubytoval nejen celou svou rodinu ale i ovdovělou sestru Terezu a tříčlenné služebnictvo. Postupem získával Breda na společenském postavení, avšak se svou rodinou žil v ústraní

---

⁸⁷ Podnikový archiv obchodního domu Breda & Weinstein. *Das Warenhaus Breda & Weinstein in Troppau*. Prohlášení Davida Weinsteina. Uloženo ve Slezském muzeu v Opavě.

⁸⁸ Olga Westreichová se narodila dne 8. ledna 1873 a pocházela z Prostřední Suché na Těšínsku. (Zemský archiv Opava, fond Gebauer Josef. Karton 19, inventární číslo 266. *Breda*.)

⁸⁹ Opavská synagoga byla vystavěna v roce 1896 dle návrhu architekta Jakoba Gartnera, avšak byla dne 10. listopadu 1938 sudetskými nacisty vypálena. (FIEDLER, Jiří. *Židovské památky v Čechách a na Moravě*. 1. vydání. Praha: Sefer, 1992. s. 116.)

⁹⁰ Dle ustanovení § 1 zmíněného zákona se za domovské právo považuje oprávnění osoby se v dané obci trvale zdržovat, a pokud by se dostala do stavu finanční nouze, aby jí bylo poskytnuto náležité zaopatření.

⁹¹ Dle rozhodnutí obecní rady č. 14.208 ze dne 21. března 1904. (Zemský archiv Opava, fond Gebauer Josef. Karton 19, inventární číslo 266. *Breda Max*.)

a stýkal se pouze se židovskou komunitou.⁹² Mnohé úspěchy v podnikání byly v Bredově rodině negativně kompenzovány zdravotními problémy, kdy dne 31. května 1906 umírá manželka Olga na chronické onemocnění srdce, a to ve svých pouhých 33 letech. Starání se o děti zůstalo na otci, který je vychovával společně se svou ovdovělou sestrou Terezou, a sám začal trpět kornatěním tepen. Z těchto důvodů ukončil svou činnost ve společnosti s Weinsteinem. Dne 27. prosince 1910 uzavírají společníci smlouvu⁹³ o prodeji Bredova podílu s postupným vyplácením jeho hodnoty v celkové výši 170 000 korun. V této smlouvě se Breda zavázal, že v případě zlepšení se zdravotního stavu nezapočne vyvíjet podnikatelskou činnost se stejným předmětem, pokud bude obchodní firma nadále provozována. Veškeré náklady spojené se změnami v obchodním rejstříku a v řízeních s tím spojených nesli společníci rovným dílem. Ke zlepšení zdravotního stavu Maxe Bredy nedošlo a dne 24. října 1914 umírá na infarkt s ohledem na své onemocnění tepen. Se svou manželkou je pohřben v rodinné hrobce na židovském hřbitově na Otické ulici v Opavě.⁹⁴

David Weinstein, jakožto spoluzakladatel obchodního domu Breda & Weinstein, se narodil 11. září 1874 v Hodolanech u Olomouce⁹⁵ v rodině židovského obchodníka Israele Weinsteina a posléze majitele palírny v Olomouci. Rodiče se hlásili k české národnosti, později pod vlivem tlaku německého prostředí v Olomouci a ve snaze po asimilaci s místním obyvatelstvem přechází k německému jazyku a uznávání jejich kultury. David Weinstein ve svých osmnácti letech přišel do Opavy jako obchodník s oděvem a usadil na okraji města v části Jaktař, a po založení společnosti bydlel v pronajatém bytě na náměstí Císaře Františka Josefa I., a následně v nově vystavěné vile⁹⁶ na Willsonově náměstí.⁹⁷ V Opavě se Weinstein

---

⁹² Židovská komunita se v Opavě opětovně objevuje od roku 1876, kdy ve městě žilo 134 osob židovského vyznání, jejich počet následně stoupal, v roce 1921 čítal 1127 osob, a při posledním předválečném sčítání obyvatelstva v roce 1930 v Opavě žilo 971 obyvatel hlásících se k židovství. (FIEDLER, Jiří. *Židovské památky...*, s. 116.)

⁹³ Podnikový archiv Obchodního domu Breda & Weinstein v Opavě. *Smlouva o převodu podílu ve veřejné obchodní společnosti a svolení užívání obchodní firmy Breda & Weinstein.*

⁹⁴ Zemský archiv Opava, fond Gebauer Josef. Karton 19, inventární číslo 266. *Breda Max a Veřejná obchodní společnost Breda et Weinstein*; Zemský archiv Opava, fond Gebauer Josef. Karton 12, inventární číslo 200. *Max Breda.*

⁹⁵ Národní archiv Praha. *Fond 167, Matriky židovských náboženských obcí v českých krajích v letech 1784-1949.* Inv. číslo 2241, karton 2241, Uherské Hradiště; Podnikový archiv Obchodního domu Breda & Weinstein v Opavě. *Domovský list Davida Weinsteina.* Datum narození je PhDr. Josefem Gebauerem uváděn nesprávně 24. ledna 1874, kdy tato mylná informace je publikována i na oficiálních stránkách Statutárního města Opava.

⁹⁶ Po roce 1938 došlo k zabránění vily německými jednotkami a byla zde zřízena Policejní správa německé říše s mučírnu – na základě rozhodnutí Gestapa v Ratiboři ze dne 19. října 1938. (*David Weinstein. Region Opavsko, speciální příloha. Ročenka věnována podnikání a zaměstnanosti na Opavsku – Patrioti, 2012, s. 9.*)

⁹⁷ Weinstein vilu zakoupil dne 17. prosince 1921 od Marie Lamichové. Vila byla vystavěna v letech 1893 – 1895 na zakázku pro Antonína Lamicha, velkoobchodníka s uhlím a koksem, a Weinstein si ji nechal přestavět soukromé sídlo pro svou rodinu a četné návštěvy. Zemský archiv Opava, fond Gebauer Josef. Karton 19, inventární číslo 266. *David Weinstein*; Zemský archiv Opava, fond Gebauer Josef. Karton 12, inventární číslo 200. *Breda.*)

seznámil s Irmou Pollakovou, s níž se dne 21. října 1910 oženil v opavské synagoze u rabína Dr. A. Blöha. Manželé měli jednoho syna Roberta, jenž vystudoval práva. Irma⁹⁸ pocházela z velmi dobře situované rodiny z předměstí Opavy – Kylešovic, a právě s ohledem na postavení manželčiny rodiny a na dodávky vojenské výzbroje v průběhu první světové války, získal Weinstein v Opavě na prestiži. V roce 1913 se stal členem Obchodní a živnostenské komory, kde byl od roku 1920 členem správního výboru a posléze získal titul komerčního rady. Domovské právo v Opavě rodina získala na základě rozhodnutí starosty Opavy ze dne 5. srpna 1915 po souhlasném usnesení zastupitelstva ze dne 24. července.⁹⁹ Po úmrtí společníka Bredy sám Weinstein vybudoval velkolepé nákupní centrum, které bylo považováno za jedno z největších v tehdejší střední Evropě. I přes podnikatelské úspěchy byl nucen v roce 1938 Opavu opustit, a to z důvodu rozvoje národnostních otázek a neodvratitelného nástupu nacismu, když dne 8. října 1938 byla Opava obsazena jednotkami německého Wehrmachtu pod vedením generála Rundstedta. Většina obyvatelstva Opavy se postupně hlásila k německé národnosti¹⁰⁰, to však Weinsteinovi odmítali.¹⁰¹ Manželé se společně se synem odstěhovali do Prahy poté, když dne 12. listopadu 1938 na základě zmocnění říšského komisaře pro Sudetoněmecké území v Liberci byla na obchodní dům uvalena komisařská správa. Po 15. březnu 1939 a vzniku Protektorátu Čechy a Morava již manželé nestihli utéct do zahraničí a jejich životy končí za nejasných okolností, kdy se nabízí v úvahu sebevražda či cizí zavinění. Dle dochovaných spisů se manželé pokusili otrávit morfiem, avšak neúspěšně, a byli převezeni do Sanatoria Dr. Gottlieba, kde na následky poškození organismu Irma 3. srpna 1939 ve 3 hodiny a 45 minut zemřela. Davidova smrt byla ohlášena 4. srpna ve 20 hodin uniformované stráží pražské bezpečnosti – oddělení Královské Vinohrady. Dle protokolu byla navržena zdravotně policejní pitva v Německém ústavu pro soudní pitvu v Praze 2, výsledky pitvy nejsou zachovány a příčina smrti není objasněna.¹⁰² Manželé jsou pohřbeni na židovském hřbitově v Praze. Osud syna Roberta taktéž není zmapován, ve snaze po záchraně před nacistickou nenávisťou ideologii uprchl do Norska, kde byl po vpádu německé armády jako Žid zatčen a odvečen

---

⁹⁸ Irma Pollaková se narodila dne 25. května 1879 v Annenském Údolí u Vikštejna rodičům Sigmundovi a Emílii. Otec byl továrníkem na dřevovinu a papír a následně se s rodinou přestěhoval do Kylešovic. Irma do manželství přinesla značné věno, které se stalo nepostradatelnou prvotní investicí pro do vznikající obchodní společnosti. (Zemský archiv Opava, fond Gebauer Josef. Karton 19, inventární číslo 266. *David Weinstein*)

⁹⁹ Podnikový archiv OD Breda & Weinstein v Opavě. *Domovský list Davida Weinsteina: I. a II. část.*

¹⁰⁰ Při sčítání lidu dne 1. prosince 1930 se Weinsteinovi hlásili k národnosti židovské. (Podnikový archiv OD Breda & Weinstein v Opavě. *Důkazy pro navrácení majetku.*)

¹⁰¹ Zemský archiv Opava, fond Gebauer Josef. Karton 19, inventární číslo 266. *David Weinstein.*

¹⁰² Podnikový archiv Obchodního domu Breda & Weinstein v Opavě. *Protokol uniformované stráže pražské bezpečnosti.*

do koncentračního tábora¹⁰³, o jeho zbytku života není dále nic známo, zřejmě zahynul v táboře, a proto byl dne 2. prosince 1947 usnesením Okresního soudu v Opavě prohlášen za mrtvého.¹⁰⁴

---

¹⁰³*Po smrti Bredy vedl obchodní dům sám – David Weinstein.* Region Opavsko, speciální příloha. Ročenka věnována podnikání a zaměstnanosti na Opavsku – Patrioti, 2012, s. 9.

¹⁰⁴ Podnikový archív Obchodního domu Breda & Weinstein v Opavě. *Usnesení Okresního soudu v Opavě č. D. I. 246/47/13*; Zemský archív Opava, fond Gebauer Josef. Karton 19, inventární číslo 266. *David Weinstein*; Zemský archív Opava, fond Gebauer Josef. Karton 12, inventární číslo 200. *Breda*.

4.2 Vznik a vývoj veřejné obchodní společnosti Breda & Weinstein

Max Breda a David Weinstein se seznámili v rámci židovské komunity, do níž oba budoucí společníci patřili, a jakožto mladí obchodníci se rozhodli pod společnou obchodní firmou vyvíjet podnikatelskou činnost, jejímž předmětem byl obchod se střížným, pleteným a galanterním zbožím, a to přes velikou konkurenci v textilním průmyslu vedle podnikatelů Florentina Leichnera, Jacoba Quittnera, Antonína Springera či synů Jana Kudliča. Na přelomu 19. a 20. století v samotném centru Slezska – v Opavě působilo 173 obchodních společností či kupců jednotlivců v daném odvětví. Dne 16. ledna 1898 se obchodníci osobně dostavili k Zemskému soudu v Opavě, jakožto soudu obchodnímu, s podáním opovědi o zapsání veřejné obchodní společnosti s firmou Breda & Weinstein do obchodního rejstříku. Z dochovaných spisových materiálů nelze určit den založení společnosti sepsáním společenské smlouvy, jak normuje článek 85 Všeobecného obchodního zákoníku, avšak dostavení se k soudu je praktickým projevem aplikace článku 86, jenž stanovuje společníkům oznamovací povinnost u obchodního soudu. Písemnou opověď vypracoval Dr. Julius Walter se sídlem v Opavě na třech listech, které zejména uvádějí, že společníky jsou Max Breda a David Weinstein, firma se sídlem Troppau (Opava) s oprávněním jednat jménem společnosti pro oba společníky samostatně.¹⁰⁵ Tento dokument dále uvádí, že zahájení činnosti je datováno ke dni 1. ledna 1898, což shodně obchodní soud v Opavě zanesl do nově vytvořeného spisu vedeného v souladu s nařízením č. 27 z roku 1863 ministerstva spravedlnosti po shodě s ministerstvem obchodu a s ministerstvem financí, o provádění Všeobecného obchodního zákoníku v souvislosti se zavedením obchodního rejstříku. Dle článku 13 Všeobecného obchodního zákoníku soud publikoval vznik společnosti v periodickém listu, konkrétně se tak stalo v *Amtsblatt zur Wiener Zeitung und Zentral-Anzeiger für Handel und Gewerbe* ze dne 29. ledna 1898, kde se na straně 148 uvádí: *Bei dem k. k. Landes- als Handels-gerichte in Troppau wurde im Register für Gesellschaftsfirmlen die Firma „Breda & Weinstein“ offenen Handelsgesellschaft seit 1. Jänner 1898 zum Betriebe des Handels mit Kurz-, Wirt- und Galanterienwaaren mit dem Sitz in Troppau eingetragen. Offene Gesellschafter sind Max*

---

¹⁰⁵ Zemský archiv Opava, fond Krajský soud v Opavě. Signatura Hr U 130, Breda & Weinstein. *Veřejná obchodní společnost Breda & Weinstein*. Zemský archiv Opava, fond Gebauer Josef. Karton 19, inventární číslo 266. *Veřejná obchodní společnost Breda et Weinstein*; Zemský archiv Opava, fond Gebauer Josef. Karton 12, inventární číslo 200. *Breda*.

*Breda und David Weinstein, Kaufleute in Troppau und jeder derselben zur Zeichnung der Firma selbständig berechtigt. Troppau, Gerichts-Abteilung IV, am 25. Jänner 1898.*¹⁰⁶

Sídlo společnosti bylo situováno do přízemí trojpodlažního domu na ulici Císaře Františka Josefa I. Dům tehdy patřil pivovarské společnosti a nacházel se takřka v centru města, a obchodníci jej měli v pronájmu dle nájemní smlouvy ze dne 12. listopadu 1897. Nájemní smlouva měla nepříznivé podmínky pro nájemce, zejména s ohledem na povinnost úhrady všech oprav ze strany nájemce, zboží se nesmělo vykládat z hlavní ulice, zákaz vyvíjení podnikatelské činnosti v přilehlých prostorech a podobně. Smlouva byla uzavřena na období od 15. února 1898 do 31. prosince 1903 s ročním nájemným 2300 korun.¹⁰⁷ Prodejní činnost se zbožím zapsaným v rejstříku byla zahájena ke dni 15. února 1898 a vývoj situace byl pro oba obchodníky zřejmě úspěšný, když dne 28. října 1909 zřídili v samotné Vídní pobočku své společnosti, ze které se rázem stalo hlavní sídlo společnosti, a nadále je sídlo v Opavě vedeno jako pobočka. Ze spisu o zanesení do vídeňského obchodního rejstříku vyplývá, že sídlo bylo situováno na Wiesingerstrasse (Schmalzhofgasse) a i nadále byli oprávnění oba společníci jednat jménem společnosti samostatně.¹⁰⁸

Rozrůstání společnosti spojené s rozšiřující se činností se projevilo ve zřízení další pobočky¹⁰⁹ v tehdejších pruských Kravařích, a to dne 30. dubna 1912, avšak vzhledem k okolnostem probíhající přestavby a s tím zvýšených nákladů, došlo k výmazu pobočky ke dni 10. ledna 1913.¹¹⁰ Pobočka v Kravařích byla následně po válce obnovena a její definitivní zánik je ke dni 8. října 1926, kdy se Weinstein rozhodl pro komplexní přestavbu a velkolepou formu rozvoje obchodního domu v Opavě. Z ostatních zřízených je možné zmínit pobočku v Adelsdorfu z roku 1908, pobočku v Solingenu na Bismarckstrasse ze dne 26. září 1913 a výše zmíněnou pobočku ve Vídni, kde společnost zastupoval Alfréd Dubský, jemuž byla udělena prokura. Se vznikem Československé republiky však Breda & Weinstein o zahraniční pobočky přichází.¹¹¹

¹⁰⁶ Zemský archiv Opava, fond Krajský soud v Opavě. Signatura Hr U 130, Breda & Weinstein. *Amtsblatt zur Wiener Zeitung und Zentral-Anzeigener für Handel und Gewerbe* ze dne 29. ledna 1898.

¹⁰⁷ Podnikový archiv OD Breda & Weinstein v Opavě. *Nájemní smlouva ze dne 12. listopadu 1897.*

¹⁰⁸ Podnikový archiv OD Breda & Weinstein v Opavě. *Eintragung einer Gesellschaftsfirmen in Wien.*

¹⁰⁹ Zemský archiv Opava, fond Krajský soud v Opavě. Signatura Hr U 130. Breda & Weinstein. *Zápis do obchodního rejstříku ze dne 30. dubna 1912.*

¹¹⁰ Podnikový archiv OD Breda & Weinstein v Opavě. *Eintragung und Löschung*; Zemský archiv Opava, fond Krajský soud v Opavě. Signatura Hr U 130. Breda & Weinstein. *Löschung der Zweigniederlassung Deutsch-Krawarn ze dne 22. ledna 1913.*

¹¹¹ Zemský archiv Opava, fond Gebauer Josef. Karton 19, inventární číslo 266. *Veřejná obchodní společnost Breda et Weinstein*; Zemský archiv Opava, fond Krajský soud v Opavě. Signatura Hr U 130. Breda & Weinstein. *Zápis firmy do vídeňského obchodního rejstříku.*

Existence veřejné obchodní společnosti však netrvala dlouho s ohledem na zdravotní potíže Maxe Bredy, jenž byl z těchto důvodů donucen ze společnosti vystoupit. Na základě článku 85 Všeobecného zákoníku obchodního je tento druh společnosti charakterizován jako společenství dvou či více osob, které provozují pod společnou firmou obchodní živnost. Smlouvou mezi společníky ze dne 27. prosince došlo ke zrušení společnosti vzájemnou dohodou v souladu s článkem 123 č. 4. Smlouva ve své první části vymezuje důvody vystoupení Maxe Bredy a povinnost Davida Weinsteina k 1. lednu 1911 opovědět obchodní soud o této skutečnosti. V souladu s článkem 24 zde Max Breda vážně, srozumitelně a dobrovolně vyjadřuje souhlas¹¹² s následným užíváním obchodní firmy Breda & Weinstein pro podnikatelskou činnost konanou druhým společníkem. Druhá část smlouvy zavazuje Maxe Bredu k nevyvíjení podnikatelské činnosti v daném oboru, pokud by došlo ke zlepšení jeho zdravotního stavu, a za předpokladu existence obchodních aktivit pod firmou Breda & Weinstein. Třetí část smlouvy se věnuje majetkovému vyrovnání, kdy je Weinsteinovi uložena povinnost vyplatit peněžitou částku v celkové sumě 170000 korun ve splátkách vždy ke dni 2. ledna a 2. června daného roku. Weinstein taktéž slíbil, že dle možností a schopností zaměstná dva syny Bredy. Smlouva byla poté vyhotovena s úředně ověřenými podpisy ve Vídni.¹¹³ Na základě výše uvedeného opověděli společníci obchodní rejstřík v Opavě dne 31. prosince 1910 s žádostí o zaznamenání vystoupení společníka Maxe Bredy, zrušení společnosti a pokračování Davida Weinsteina jako kupce jednotlivce pod obchodní firmou Breda & Weinstein, součástí opovědi byla taktéž výše rozebraná smlouva obsahující i svolení k užívání obchodní firmy.¹¹⁴ K zanesení do rejstříku došlo ke dni 10. ledna 1911, kdy David Weinstein je již uveden v Oddělení A – kupec jednotlivce.¹¹⁵ Obchodní soud v souladu s článkem 13 Všeobecného obchodního zákoníku publikoval oznámení o těchto změnách v periodickém tisku, a konkrétně se tak stalo v *Troppauer Zeitung* Nr. 8 na straně 8.¹¹⁶

---

¹¹² Infolge andauernder Krankheitscheidet der Gesselschafter Max Breda aus der im Register für Gessellschaftsfirmer eingetragenen Firma Breda & Weinstein aus und wird der bishereige Gesselschafter Dawid Weinstein das Geschäft unter der bishereigen Firma Breda & Weinstein weiterführen. (Podnikový archiv OD Breda & Weinstein v Opavě. *Smlouva o převodu podílu ve veřejné obchodní společnosti a svolení užívání obchodní firmy Breda & Weinstein.*)

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ Podnikový archiv OD Breda & Weinstein v Opavě. *An das k. k. Landesgericht, Abt. IV Troppau – Firma Breda & Weinstein, offene Handelsgesellschaft Traoppau und Wien.*

¹¹⁵ Podnikový archiv OD Breda & Weinstein v Opavě. *Aenderung und Zusatzzubereits eingetragenen Einzel- und Gesellschaftsfirmer.*

¹¹⁶ Zemský archiv Opava, fond Krajský soud v Opavě. Signatura Hr U 130. Breda & Weinstein. *Troppauer Zeitung.*

David Weinstein pod obchodní firmou¹¹⁷ úspěšně pokračoval, důkazem tomu je i například zřízení odštěpných závodů, jež sice byly za války z rejstříku smazány, ale činnost v nich byla po první světové válce obnovena. Weinstein prokázal své schopnosti podnikatele i ve válečném období, kdy ze situace těžil tak, že dodával výzbroj a oděv pro vojáky.¹¹⁸ V roce 1911 získal původně pronajatý dům od Opavské pivovarské společnosti do osobního vlastnictví¹¹⁹, téhož roku jej nechal přebudovat v trojpatrovou budovu, a následně jako vlastník již mohl plně realizovat své představy o vybudování velkolepého obchodního domů ve střední Evropě.¹²⁰

---

¹¹⁷ Obchodní firma byla až do roku 1926 vedena se sídlem Troppau, ale vzhledem k výnosu ministerstva spravedlnosti č. 8734 ze dne 8. března 1925 muselo být v rejstříku sídlo a název firmy upraveno do podoby Breda & Weinstein, Opava - Troppau. Ke změně názvu města došlo z rozhodnutí ministra vnitra, jenž byl nadán touto pravomocí dle § 5 zákona č. 266/1920 Sb. a n., na základě něhož ministr vnitra každého nového roku vydá povolené změny názvů měst a obcí ve Sbírce zákonů a v Úředním listě Československé republiky. (Podnikový archiv OD Breda & Weinstein v Opavě. *Úřední záznam o patřičné změně sídla.*)

¹¹⁸ Živnostenské oprávnění k činnosti výroba prádla bylo uděleno 5. března 1915 Zemským obchodním soudem v Opavě. (Zemský archiv Opava, fond Krajský soud v Opavě. Signatura Hr U 130. Breda & Weinstein. *Udělení živnostenského oprávnění.*)

¹¹⁹ Podnikový archiv OD Breda & Weinstein v Opavě. *Smlouva o prodeji nemovitosti ze dne 28. listopadu 1911.*

¹²⁰ ŠOPÁK, Pavel. *Obchodní dům Breda & Weinstein – představy – projekty – realizace*. 1. vydání. Opava: Parnas trading, 1998. s. 5; Zemský archiv Opava, fond Gebauer Josef. Karton 19, inventární číslo 266. *Veřejná obchodní společnost Breda et Weinstein.*

4.3 Přestavba Obchodního domu Breda & Weinstein

V roce 1912 David Weinstein, jakožto vlastník původně pronajaté nemovitosti, přistoupil k výrazné přestavbě a dostavbě obchodního domu s ohledem na růst aktivit a množství nabízeného sortimentu. V první fázi přestavby pod vedením stavitele Julia Lundwalla se obchodní dům proměnil ve čtyřpatrovou budovu ve stylu secese s prvky neoklasicismu, a pod dohledem tohoto stavitele prošla stavba v následujícím desetiletí mnohými úpravami, zejména rekonstrukcí kruhového schodiště a vybudováním pasáže. Velikost domu však byla i nadále nepostačující, a proto se Weinstein rozhodl odkoupit dvě sousedící nemovitosti, které byly napojeny na původní dům střechou a vzniklý průchod mezi domy zavírala kovaná brána nesoucí nápis Breda & Weinstein. Vedlejší budovy Weinstein získal od Leokadie Rossmanithové na základě kupní smlouvy ze dne 23. července 1917. Takovéto řešení však neuspokojilo představy obchodníka a přikročil k celkové přestavbě spojené i s demolicí okolních domů. Realizaci svých představ pověřil tři architekty, a to nezávisle na sobě, aby vypracovali plán moderního obchodního domu.¹²¹

První projekt, leč nikdy nerealizovaný, pocházel z desek Huga Gorgeho, který pocházel z Butovic u Studénky, a s Weinsteinem si několik let důvěrně dopisoval a nikdy neopomenul své dopisy doplnit nákresey.¹²² Z jeho projektu však sešlo, jelikož z původně velmi kladného vzájemného jednání vznikl spor o honorář. Návrh však částečně svůj účel splnil, napomohl Weinsteinovi ve sjednocení představ. Druhá projektace z roku 1927 byla dílem architekta Otty Reichnera, významného představitele opavské meziválečné architektury, a vycházela z poslední práce Gorgeho. Jeho nápad spočíval v odstranění budov s číslem popisným 9 a 10 a nahrazení jich nově postavenou budovou, jež by se napojila na původní stavbu s upraveným průčelím, přičemž by nově vzniklý dům byl jednotný v exteriéru, fasádě, pasáži i hale.¹²³

Třetí a poslední návrh přestavby, jenž byl ve skutečnosti realizován, vypracoval proslulý architekt a profesor Leopold Bauer, který pocházel z Krnova nedaleko Opavy. Tento plán zcela naplnil Weinstenovy vize, jednalo se o návrh hlásící se k německému expresionismu s četnými goticismy. První kresba Bauera pocházela ze dne 2. dubna 1927

---

¹²¹ HLOŽEK, Ondřej. Obchodní dům Breda & Weinstein se stal symbolem Opavy: stavitelé obchodního domu se inspirovali americkou verzí z Buffala. Region Opavsko, 2008. Roč. 2, č. 27. s. 16.

¹²² Podnikový archiv OD Breda & Weinstein v Opavě. *Korespondence z období 26. února 1925 až 1. března 1928.*

¹²³ VYBÍRAL, Jindřich. Opavští architekti a stavitelé v letech 1918 – 1939. In Časopis Slezského muzea, série B (ČSM-B) 37, 1988, s. 259.

a vyobrazovala předváděcí halu, která odpovídala tehdejšímu ideálu moderního obchodního domu, jenž byl chápán jako chrám obchodu. Realizován byl až třetí návrh, kdy byla hala vykreslena v kruhovém půdorysu se skleněnou kopulí. Důležité je mít na paměti, že rozvrh budovy, uspořádání a rozdělení prostorů bylo výsledkem poznatků a úvah Davida Weinsteina a jeho spolupracovníka Emila Lichtensterna.¹²⁴ Přestavba dle Bauera započala demolicí dvou okolních domů, následně dostavbou nových částí, aby výsledkem byla osmipodlažní budova se dvěma suterénními patry, s prostornou halou se skleněnou kopulí, domem se prolínající pasáží a devatenácti osou fasádou. Interiér byl na podlaze a stěnách pokryt černým a bílým mramorem. Stavební práce prováděla společnost Edmunda Asta & Co a Ing. Ericha Geldnera, celá rekonstrukce byla zahájena na jaře roku 1927 a hlavní práce trvaly pouhých 14 měsíců, kdy již dne 6. října 1928 byl Obchodní dům Breda & Weinstein slavnostně otevřen veřejnosti. Nutno dodat, že ostatní a finální úpravy byly ukončeny až v roce 1934. Z důvodu souladu této novostavby s okolním historickým centrem bylo ve stavbě fasády užito gotizujících prvků lomeného oblouku, vertikálního členění a žeberních přípor. Nově otevřený obchodní dům na 1536 m² nabízel veškeré zboží vyjma potravin a knih, v suterénu bylo situováno zboží domácích potřeb, nábytek, průmyslové zboží a hračky. Přízemí bylo vyhrazeno pro nákup oděvů, což bylo hlavním druhem zboží celého domu. V prvním patře byla nabídka elektromateriálů a v dalších patrech byla část provozní, zejména krejčovství, dílny a kanceláře.¹²⁵ Zajímavostí je, že i po dobu výstavby si Weinstein zachovával přízeň svých zákazníků, když zajišťoval prodej v místech později vybudované kruhové haly se skleněnou kopulí, která se následně stala dominantou celého obchodního domu.¹²⁶

---

¹²⁴Zemský archiv Opava, fond Gebauer Josef. Karton 12, inventurní číslo 200. VYBÍRAL, Jindřich. *Opavští architekti a stavitelé v letech 1918 – 1939*. Nestránkovaná kopie uložená ve fondu.

¹²⁵ŠOPÁK, Pavel. *Obchodní dům Breda & Weinstein...*, s. 18 – 25; BAUER, Leopold. *Das neue Warenhaus*. Uloženo ve Slezském muzeu v Opavě a kopie v Podnikovém archivu OD Breda & Weinstein v Opavě; KANIOVÁ, Petra. *Přívodce architekturou Opavy*. 1. vydání. Ostrava: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě, 2011. s. 198.

¹²⁶Zemský archiv Opava, fond Gebauer Josef. Karton 19, inventurní číslo 266. *Stavba obchodního domu*; Zemský archiv Opava, fond Gebauer Josef. Karton 19, inventurní číslo 266. *Max Breda*.

4. 4 Krátce ze života stavitele Leopolda Bauera

Architekt Leopold Bauer se narodil dne 1. září 1872 v Krnově rodičům Josefovi a Marii. Otec byl majitelem hostince u Bílého koníčka v Krnově, kde se také Leopold narodil. Syn byl velmi vzdělaný, nejprve vystudoval reálnou školu v Krnově, posléze stavebně-technickou školu a ve Vídni Akademii výtvarného umění. Při svých studiích často cestoval po území Itálie, Francie a Německa, kde získal náklonnost k antickému umění a k protofunkcionalistické moderně. V Opavě s Josefem Mariem Olbrichem založil architektonický směr vídeňskou secesi. V letech 1913 až 1919 působil jako vyučující na vídeňské Akademii umění po odchodu prof. Oty Wagnera, který pro něj byl velikou inspirací při formování stavitelského směru a cítění. Ve své kariéře se postupně odklání od původní náklonnosti ke středoevropskému modernismu a stává se zastáncem monumentálního klasicismu a obdivovatelem americké architektury.¹²⁷

Zajímavý je Bauerův vztah k římskokatolické církvi a následné osvojení ze strany bohatého maďarského mecenáše umění. Na základě přípisu č. 38.348 Vídeňského magistrátu IX. okresu ze dne 13. října 1900 vystoupil Bauer z katolické církve, kde se však navrátil dle přípisu č. 1472 farního úřadu Horního sv. Víta ve Vídni XIII ze dne 9. října 1906 z důvodů splnění podmínek pro chystané osvojení. Bauer se blíže seznámil s Arpádem Juliem Szlubekem z Bratislavy, který byl ochoten mladého architekta finančně zajistit, zejména jej chtěl ustanovit univerzálním dědicem. Z tohoto důvodu se Bauer a Szlubek dohodli na osvojení, k němuž dne 25. října 1909 došlo, což je ve spisech zaznamenáno následovně: *dle usnesení c. k. ministerstva vnitra ze dne 20. listopadu č. 37.65 byl podle sdělení kanceláře uherského ministerstva spravedlnosti ze dne 25. října 1909 č. I(32). 2080/3 v Bratislavě Leopold Bauer adoptován Geza Arpád Julius Szlubek – a proto bude dále používat zdvojení jména Bauer-Szlubek.*¹²⁸

Takto finančně zajištěný se Bauer mohl plně projevit při realizaci získaných zakázek, a to nejen v Opavě ale především v samotném hlavním městě habsburské monarchie – Vídni. Z významných děl z tehdejšího středu Slezska – Opavy lze zmínit novostavbu Obchodní a živnostenské komory, již rozebíraný Obchodní dům Breda & Weinstein a dále osudem stíhaný kostel sv. Hedviky. Věhlasnost tohoto stavitele lze doložit i projektování staveb ve Vídni, kdy je mu dodnes ponecháno čestné místo v samotném Albertinu.

¹²⁷Zemský archiv Opava, fond Gebauer Josef. Karton 19, inventární číslo 266. *Architekt Leopold Bauer.*

¹²⁸Zemský archiv Opava, fond Gebauer Josef. Karton 12, inventární číslo 200. *Leopold Bauer – Szlubek.*

Z vídeňských staveb je možno uvést zejména Národní rakouskou banku a na sklonku života získaná zakázka na vypracování návrhu budov Spolkového kancléřství Rakouska.¹²⁹

Část svého života věnoval Bauer i literární činnosti, kdy mimo dvou knih publikovaných v liberálním deníku Neue Freie Presse sepsal dále desítky článků o moderní architektuře a urbanismu. Ve své tvorbě se zabýval taktéž otázkou naléhavých sociálních a ekonomických problémů Rakouska, díky čemuž se stal terčem silící se nacionální skupiny obyvatelstva. Po připojení země k Německu se od původní kritiky fašismu přiklání k jeho podpoře. Jeho smrt přišla náhle dne 10. července 1938 v 66 letech ve Vídni, kdy byl odpovědným vedoucím výstavby kostela sv. Hedviky v Opavě. Leopold Bauer je pohřben na hřbitově v Hütteldorfu, což je okrsek Vídně.¹³⁰

---

¹²⁹Zemský archiv Opava, fond Gebauer Josef. Karton 12, inventární číslo 200. VYBÍRAL, Jindřich. *Leopold Bauer (1872-1938)*. Nestránkovaná kopie uložená ve fondu; *Historisches Sentiment oder moderner Pragmatismus? Leopold Bauer als Baudenkmalsarchitekt*, Umění LX, 2012, č. 6, s. 450 – 470.

¹³⁰Zemský archiv Opava, fond Gebauer Josef. Karton 12, inventární číslo 200. FELDEGG, F. *Leopold Bauer*. In: *Der Architekt* 12.1906, s. 9 – 11; Zemský archiv Opava, fond Gebauer Josef. Karton 19, inventární číslo 266. *Architekt Leopold Bauer*.

Závěr

Diplomová práce byla věnována problematice právní úpravy veřejné obchodní společnosti ve 2. polovině 19. století a v 1. polovině 20. století se zaměřením na ucelenou úpravu ve Všeobecném obchodním zákoníku. Takto podaný teoretický výklad byl následně komparován s reálným fungováním obchodní společnosti Breda & Weinstein v Opavě, čímž autor zamýšlel poskytnout náhled do skutečné aplikace právních norem, tj. realizace právních norem v praxi. Největší pozornost směřovala k deskripci právní úpravy společnosti v rámci Všeobecného obchodního zákoníku a právních předpisů souvisejících, kdy bylo zajímavým zjištěním, že v případě rekodifikace soukromého práva v České republice, návrh právní úpravy plně vycházel ze zpracovávaných právních předpisů.

Archivní výzkum prováděný při zpracování diplomové práce v Zemském archívu v Opavě a v Podnikovém archívu Breda & Weinstein přinesl cenné poznatky. Veškeré archiválie zde uložené jsou nezpracované, chybí ucelený výklad faktických informací a případné poznatky jsou sepsány pouze střípkovitě. Práce se pokusila přinést komplexní interpretaci získaných údajů v probíraném období, což bude následně v Zemském archívu v Opavě uloženo, aby poskytlo následovným badatelům začáteční informace pro samostatný výzkum. Práce odhalila i nepřesnosti publikací jiných autorů, kdy zejména nesprávně přeložili německou terminologii či případně opomenuli provést archivní výzkum.

Zpracované téma se jeví jako perspektivní směr výzkumu, v němž je možné pokračovat a navázat na zjištěné poznatky. Diplomová práce z důvodu své rozsáhlosti ukončuje výklad před zabráním Sudet, jejichž součástí právě Opava byla. Zemský archív v Opavě poskytuje, z mnohých fondů týkajících se obchodní společnosti Breda & Weinstein, taktéž fond týkající se komisařské správy společnosti a následnou arizaci židovského majetku. Zvolené téma lze dále rozpracovat i pro období 2. poloviny 20. století, kdy i v tomto případě jsou dochovány cenné archiválie.

Přínosem této diplomové práce by nemělo být pouhé seznámení se zvoleným tématem, nýbrž jest taktéž přínosem provedený archivní výzkum, jenž přispívá ke zpracování dosud pouze stroze publikovaných poznatků z daných fondů v Zemském archívu v Opavě.

Zdroje

I. Prameny

A) Archivní nepublikované prameny

- **Podnikový archiv Obchodního domu Breda & Weinstein v Opavě**
  - Aenderung und Zusätze zu bereitseingetragenen Einzel- und Gesellschaftsfirmen
  - an das k. k. Landesgericht, Abt. IV Troppau – Firma Breda & Weinstein, offene Handelsgesellschaft Traoppau und Wien
  - das Warenhaus Breda & Weinstein in Troppau: prohlášení Davida Weinsteina
  - domovský list Davida Weinsteina: I. a II. část
  - důkazy pro navrácení majetku
  - Eintragung einer Gesellschaftsfirma in Wien
  - Eintragung und Löschung
  - kopie z Národní archiv Praha. Fond 167. Matriky židovských náboženských obcí v českých krajích v letech 1784-1949. Inv. číslo 2241, karton 2241, Uherské Hradiště
  - korespondence z období 26. února 1925 až 1. března 1928
  - nájemní smlouva ze dne 12. listopadu 1897
  - protokol uniformované stráže pražské bezpečnosti
  - smlouva o prodeji nemovitosti ze dne 28. listopadu 1911
  - smlouva o převodu podílu ve veřejné obchodní společnosti a svolení užívání obchodní firmy Breda & Weinstein
  - úřední záznam o patřičné změně sídla
  - usnesení Okresního soudu v Opavě č. D. I. 246/47/13

- **Zemský archiv Opava**
  - fond Gebauer Josef. Karton 12, inventární číslo 200. *Breda*
  - fond Gebauer Josef. Karton 12, inventární číslo 200. FELDEGG, Ferdinand. *Leopold Bauer*. In: *Der Architekt* 12. 1906, s. 9 – 11
  - fond Gebauer Josef. Karton 12, inventární číslo 200. *Leopold Bauer – Szlubek*

- fond Gebauer Josef. Karton 12, inventární číslo 200. *Max Breda*
- fond Gebauer Josef. Karton 12, inventární číslo 200. VYBÍRAL, Jindřich. *Opavští architekti a stavitelé v letech 1918 – 1939*. Nestránkovaná kopie uložená ve fondu.
- fond Gebauer Josef. Karton 12, inventární číslo 200. VYBÍRAL, Jindřich. *Leopold Bauer (1872-1938)*. Nestránkovaná kopie uložená ve fondu
- fond Gebauer Josef. Karton 19, inventární číslo 266. *Architekt Leopold Bauer*
- fond Gebauer Josef. Karton 19, inventární číslo 266. *David Weinstein*
- fond Gebauer Josef. Karton 19, inventární číslo 266. *Max Breda*
- fond Gebauer Josef. Karton 19, inventární číslo 266. *Stavba obchodního domu*
- fond Gebauer Josef. Karton 19, inventární číslo 266. *Veřejná obchodní společnost Breda et Weinstein*
- fond Krajský soud v Opavě. Signatura Hr U 130, Breda & Weinstein. *Veřejná obchodní společnost Breda & Weinstein*
- fond Krajský soud v Opavě. Signatura Hr U 130, Breda & Weinstein. *Amtsblatt zur Wiener Zeitung und Zentral-Anzeiger für Handel und Gewerbe ze dne 29. ledna 1898*
- fond Krajský soud v Opavě. Signatura Hr U 130. Breda & Weinstein. *Zápis do obchodního rejstříku ze dne 30. dubna 1912*
- fond Krajský soud v Opavě. Signatura Hr U 130. Breda & Weinstein. *Löschung der Zweigniederlassung Deutsch-Krawarn ze dne 22. ledna 1913*
- fond Krajský soud v Opavě. Signatura Hr U 130. Breda & Weinstein. *Udělení živnostenského oprávnění*
- fond Krajský soud v Opavě. Signatura Hr U 130. Breda & Weinstein. *Troppauer Zeitung*
- fond Krajský soud v Opavě. Signatura Hr U 130. Breda & Weinstein. *Zápis firmy do vídeňského obchodního rejstříku*

B) Právní předpisy a judikatura

- zákon ze dne 17. prosince 1862 č. 1 ř. z. z roku 1863, kterýmž se uvádí obchodní zákoník s účinností ode dne 1. července 1863
- nařízení č. 27 z roku 1863 ministerstva spravedlnosti po shodě s ministerstvem obchodu a s ministerstvem financí, o provádění Všeobecného obchodního zákoníku v souvislosti se zavedením obchodního rejstříku
- zákon ze dne 1. června 1811 č. 946 ř. z. z roku 1811, obecný zákoník občanský, ve znění účinném ode dne 1. ledna 1917
- zákon ze dne 3. prosince 1863 č. 105 ř. z. z roku 1863, o právu domovském, ve znění zákona č. 222 ř. z. z roku 1896
- zákon ze dne 6. března 1906 č. 58 ř. z. z roku 1906, o společnosti s omezeným ručením, s účinností od dne 15. března 1906
- nařízení č. 89 z roku 1906 ministerstva spravedlnosti ve shodě s ministerstvem obchodu, o změnách struktury a vedení obchodního rejstříku
- zákon ze dne 10. prosince 1914 č. 337 ř. z. z roku 1914, jímž se zavádí řád konkursní, řád vyrovnávací a řád odpůrcí, s účinností ode dne 1. ledna 1915
- zákon ze dne 28. října 1918 č. 11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého
- zákon ze dne 14. dubna 1920 č. 266/1920 Sb. z. a n. o názvech měst, obcí, osad a ulic, jakož i označování obcí místními tabulkami a číslování domů
- výnos ministerstva spravedlnosti č. 8734 ze dne 8. března 1925, o povolených změnách názvů měst a obcí
- důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) ze dne 25. května 2011
- rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 13. ledna 1925, sp. zn. Rv I 1802/24
- rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 30. listopadu 1926, sp. zn. Rv I 868/26
- rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 25. února 1925, sp. zn. Rv I 42/25
- rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 28. března 1930, sp. zn. Rv I 1170/29
- rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 24. března 1928, sp. zn. Rv II 451/27

- rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 5. března 1931, sp. zn. Rv II 200/30
- rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 24. března 1926, sp. zn. Rv I 2021/25
- rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 24. července 1923, sp. zn. R I 673/23
- rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 10. listopadu 1925, sp. zn. R II 319/25
- rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 20. února 1923, sp. zn. R I 171/23
- rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 11. února 1928, sp. zn. R II 32/28
- rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 17. října 1930, sp. zn. Rv I 1571/29
- rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 12. dubna 1929, sp. zn. Rv I 320/29
- rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 18. dubna 1931, sp. zn. Rv II 882/30.
- rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 16. listopadu 1920, sp. zn. Rv I 696/20
- rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 27. června 1928, sp. zn. R I 346/28
- rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 31. prosince 1925, sp. zn. Rv II 723/25
- rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 8. června 1926, sp. zn. R I 348/26
- rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 26. dubna 1929, sp. zn. R I 234/29
- rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 15. listopadu 1929, sp. zn. R I 796/29
- rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 18. dubna 1931, sp. zn. Rv II 882/30
- rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 29. června 1993, sp. zn. 3 Cdo 162/93

2. Literatura

- STAUB, Hermann. PISKO, Oskar. *Kommentar zum Allgemeinen Deutschen Handelsgesetzbuch. Band 1.* 1. vydání. Wien: Manzsche k. u. k. Hof-Verlags- und Universitäts- Buchhandlung, 1908 XI. 956 s.
- GAREIS, Carl. FUCHSBERG, Otto. *Das allgemeine Deutsche Handelsgesetzbuch, nebst den sich daran anschließenden Reichsgesetzen (Markenschutzgesetz, Aktiennovelle vom 18. Juli 1884 Gesetze über die Nationalität der Kauffahrteischiffe und ihre BefugnißzurFührung der Bundesflagge, Seemannsordnung).* 1. vydání. Berlin: Guttentag, 1891. 1272 s.
- KOCH, Christian Friedrich. *Allgemeines deutsches Handelsgesetzbuch herausgegeben mit Kommentar in Anmerkungen.* 1. vydání. Berlin: Guttentag, 1863. 747 s.
- EIFLER, Ladislav. K pojmu kupec ve Všeobecném rakouském obchodním zákoníku. In BUBELOVÁ, Kamila (ed.). *150 let Všeobecného obchodního zákoníku.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci – Právnická fakulta, 2012, s. 117 – 121.
- VLČEK, Eduard. Úvodní slovo. In BUBELOVÁ, Kamila (ed.). *150 let Všeobecného obchodního zákoníku.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci – Právnická fakulta, 2012, s. 5 – 6.
- VOJÁČEK, Ladislav. Prvek modernizace v počátku přípravy prvorepublikového obchodního zákoníku. In BUBELOVÁ, Kamila (ed.). *150 let Všeobecného obchodního zákoníku.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci – Právnická fakulta, 2012, s. 31 – 43
- ROUČEK, František. *Československé právo obchodní. Sv. 1. (Část obecná).* Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1938. 196 s.
- ROUČEK, František. *Československé právo obchodní. Sv. 2. (A), (Právo kupecké a obchodové).* Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1939. 870 s.
- HERMANN-OTAVSKÝ, Karel, ed. *Všeobecný zákoník obchodní a pozdější normy obchodního práva v zemích historických. Díl I. Komentované zákony Československé republiky;* sv. XX. Praha: Československý Kompas, 1929. 1254 s.

- DOMINIK, Rudolf. KIZLINK, Karel, ed. *Obecný zákoník obchodní platný v historických zemích Československé republiky se zákony úvodními, zejména zákonem ze dne 17. prosince 1862 č. 1 ř. z. ex 1863: Předpisy o obchodním rejstříku, o akciových společnostech a o železniční dopravě*. Praha: Vladimír Orel, 1927. 768 s.
- BASCH, Jaromír, ed. a ŠVEHLA, Antonín, ed. *Všeobecný zákoník obchodní platný v Čechách, na Moravě a ve Slezsku a Československý zákon směnečný se zákony doplňujícími*. 3. vydání. Praha: Spolek československých právníků Všehrd, 1933. 418 s.
- ŠVAMBERG, Gustav. *Právo firemní*. V Praze: G. Švamberg, 1917. 130 s.
- HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3., podstatně rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1459 s.
- BUBELOVÁ, Kamila. *Společenská smlouva po smrti společníka podle římského práva*. Acta iuridica olomucensis, Vol. IV, 2009, No. 6, pp. 271–276
- LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 2., přepracované a doplněné vydání. Ostrava: KeyPublishing, 2011. 309 s. ISBN 978-80-7418-114-6.
- ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva. Obecná část, Soutěžní právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. 610 s. ISBN 978-80-7179-583-4.
- ELIÁŠ, Karel. POKORNÁ, Jarmila. DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 503 s.
- HOCHMANN, Václav. *Právní problematika sdružení bez právní subjektivity* [online]. 2006 [cit. 2013-11-10]. Rigorózní práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Dostupné na <http://is.muni.cz/th/206098/pravf_r/>.
- BAUER, Leopold. *Das Warenhaus Breda & Weinstein*. [s. l.]. [s. d.]. Uloženo ve Slezském muzeu v Opavě.
- FIEDLER, Jiří. *Židovské památky v Čechách a na Moravě*. 1. vydání. Praha: Sefer, 1992. 200 s.
- *David Weinstein*. Region Opavsko, speciální příloha. Ročenka věnována podnikání a zaměstnanosti na Opavsku – Patrioti, 2012, s. 9
- ŠOPÁK, Pavel. *Obchodní dům Breda & Weinstein – představy – projekty – realizace*. 1. vydání. Opava: Parnas trading, 1998. 40 s.

- VYBÍRAL, Jindřich. *Opavští architekti a stavitelé v letech 1918 – 1939*. In Časopis Slezského muzea, série B (ČSM-B) 37, 1988, s. 259.
- KANIOVÁ, Petra. *Průvodce architekturou Opavy*. 1. vydání. Ostrava: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě, 2011. 399 s.
- HLOŽEK, Ondřej. *Obchodní dům Breda & Weinstein se stal symbolem Opavy: stavitelé obchodního domu se inspirovali americkou verzí z Buffala*. Region Opavsko, 2008. Roč. 2, č. 27. s. 16.
- *Historisches Sentiment oder moderner Pragmatismus? Leopold Bauer als Baudenkmalsarchitekt*, Umění LX, 2012, č. 6, s. 450 – 470.

Shrnutí

ROHOVSKÝ, Zdeněk. *Právní úprava veřejné obchodní společnosti ve 2. polovině 19. století a v 1. polovině 20. století s ohledem na Obchodní dům Breda & Weinstein v Opavě*. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Právnická fakulta. Olomouc, 2014.

Diplomová práce je věnována právní úpravě institutu veřejné obchodní společnosti ve 2. polovině 19. století a v 1. polovině 20. století, kdy největší pozornost směřuje k deskripci úpravy obsažené v historicky prvním kodifikovaném předpise, kterým je Všeobecný obchodní zákoník. Teoretický výklad je následně komparován s reálným fungováním obchodní společnosti Breda & Weinstein v Opavě. Práce blíže seznamuje s obchodně právními předpisy platnými a účinnými ve vymezeném období, zejména s ustanoveními v článcích 85 až 149 Všeobecného obchodního zákoníku. Zpracování je doplněno četnou judikaturou Nejvyššího soudu Československé republiky s ohledem na problematiku pasáže výkladu a taktéž komparuje názory tehdejších předních znalců obchodního práva. Autor si klade za cíl přinést nový náhled ve vybrané problematice, kdy z tohoto důvodu ve značné míře pracuje s německým originálním zněním právních předpisů a obohacuje výklad vlastními překlady německy psaných komentářů k užitým předpisům.

Diplomová práce se snaží o realizaci právních norem v praxi na společnosti Breda & Weinstein, kdy veškeré poznatky o této společnosti byly získány provedeným archivním výzkumem dosud nezpracovaných fondů Zemského archivu v Opavě a Podnikového archivu Obchodního domu Breda & Weinstein v Opavě. Přínosem této diplomové práce by mělo být nejen seznámení se s danou problematikou, ale taktéž provedený archivní výzkum, který přispívá ke zpracování daných fondů v Zemském archivu v Opavě. Práce je také uložena v tomto archivu, kdy má poskytnout budoucím badatelům základní ucelený výklad k tématu a počáteční krok k následnému hlubšímu archivnímu výzkumu.

Klíčová slova

Všeobecný obchodník zákoník, obchodní právo ve 2. polovině 19. století, obchodní právo v 1. polovině 20. století, veřejná obchodní společnost, Max Breda, David Weinstein, Leopold Bauer, Breda & Weinstein

Abstract

ROHOVSKÝ, Zdeněk. *Legal regulation of public companies in the second half of the 19th century and in the first half of the 20th century with regard to the department store Breda & Weinstein in Opava*. Diploma thesis. Palacky University in Olomouc, Faculty of Law. Olomouc, 2014.

The diploma thesis deals with legal regulation of public companies in the second half of the 19th century and in the first half of the 20th century with regard to the department store Breda & Weinstein in Opava. Most attention is directed to the description of the legal regulations contained in the first codified legislation – General commercial code. The theoretical interpretation is subsequently compared to the real public companies Breda & Weinstein in Opava. The diploma thesis nearer acquaints with commercial's legislation, in particular with the provisions of articles 85 to 149 of the General commercial code. The thesis is supplemented numerous judicial decisions of the Supreme Court of the Czechoslovak Republic with regard to the interpretation of problematic parts and also compares the prevailing opinions of leading's experts of commercial law in the defined period. The author aims to bring a new perspective on selected issue, therefore the author largely works with the German original wording of the legislation and offers his own translation of German written comments to the used legislations.

The diploma thesis brings implementation of legal norms in practice on public company Breda & Weinstein. All information about the company was obtained by archival research not yet processed funds of the Provincial Archives in Opava and Company archives department store Breda & Weinstein in Opava. The contribution of this diploma thesis should not be only introduction to the issue and description of the issue, but also conducted archival research that contributes to the processing of the funds at the Provincial Archives in Opava. Thesis is also saved in the archive, where provides to future researchers a base and comprehensive explanation of the topic and the initial step for subsequent and deeper archival research.

Keywords

General commercial code / Allgemeines Handelsgesetzbuch, commercial law in the second half of the 19th century, commercial law in the first half of the 20th century, public company, Max Breda, David Weinstein, Leopold Bauer, Breda & Weinstein